

**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

**BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA
BOSNE I HERCEGOVINE**

Канцеларија парламентарног
војног повјереника БиХ

Ured parlamentarnog
vojnog povjerenika BiH

OFFICE OF PARLIAMENTARY
MILITARY COMMISSIONER OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Број:
Sarajevo, 27.2.2015.

**IZVJEŠTAJ O RADU
PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BOSNE I HERCEGOVINE
ZA 2014. GODINU**

SADRŽAJ

1. UVODNA RIJEČ PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BiH	3
2. STANJE LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA VOJNIH LICA I KADETA U ORUŽANIM SNAGAMA BiH I MINISTARSTVU ODBRANE BiH	4
2.1. Postupanje po pritužbama	4
2.1.1. Pritužbe koje se odnose na postupak unapređenja i postavljenja profesionalnih vojnih lica	6
2.1.2. Pritužbe koje se odnose na položaj profesionalnih vojnih lica angažiranih na poslovima remonta i održavanja municije u TROM Doboju	8
2.1.3. Pritužbe u vezi sa ostvarivanjem prava na letački dodatak	9
2.1.4. Pritužbe u pogledu položaja i statusa žena u Oružanim snagama BiH	11
2.1.5. Pritužbe na uslove boravka i rada pripadnika Oružanih snaga BiH, posebno na neperspektivnim lokacijama	12
2.1.6. Analiza pripremljenosti Ministarstva odbrane BiH i Oružanih snaga BiH na repatrijaciju profesionalnih vojnih lica angažiranih u mirovnim misijama	13
2.1.7. Pritužbe u vezi s primjenom Odluke o obilježavanju značajnih datuma u vjerskim kalendarima u Ministarstvu odbrane BiH i Oružanim snagama BiH	14
2.1.8. Pritužbe na status i položaj podoficira u Oružanim snagama BiH	17
2.1.9. Pritužbe na odredbe Pravila službe u Oružanim snagama BiH	18
2.1.10. Ostala pitanja - pojedinačni specifični slučajevi	19
3. USLOVI ŽIVOTA I RADA U KASARNAMA ORUŽANIH SNAGA BiH	23
3.1. Nenajavljena posjeta kasarni "Žarko Zgonjanin", Prijedor	23
3.2. Najavljena posjeta Komandi podrške i Komandi za upravljanje personalom Oružanih snaga BiH, Banja Luka	24
3.3. Najavljena posjeta 6. pješadijskoj brigadi Oružanih snaga BiH, Banja Luka	25
3.4. Najavljena posjeta 3. pješadijskom (Republika Srpska) puku Oružanih snaga BiH	26
3.5. Najavljena posjeta Komandi za obuku i doktorinu Oružanih snaga BiH, Travnik	27
3.6. Najavljena posjeta 4. pješadijskoj brigadi Oružanih snaga BiH	27
3.6.1. Posjeta 8. rotaciji za učešće u post ISAF Misiji u Afganistanu, Livač	28
3.6.2. Posjeta komandi 4. pješadijske brigade u Čapljini	29
3.6.3. Posjeta komandi 2. bataljona 4. pješadijske brigade u Bileći	29
3.7. Nenajavljena posjeta 3. bataljonu 6. pješadijske brigade Oružanih snaga BiH, Orašje	30
4. PROCJENA STANJA LJUDSKIH PRAVA I PREPORUKE PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BiH ZA OTKLANJANJE UOČENIH NEDOSTATAKA	32
5. SARADNJA PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BiH S DRUGIM INSTITUCIJAMA I ORGANIZACIJAMA	35
6. OSTALE AKTIVNOSTI UREDA PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BiH U 2014. GODINI	36

1. UVODNA RIJEČ PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BiH

U skladu s članom 5. stavom (1) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 51/09), parlamentarni vojni povjerenik BiH (u daljnjem tekstu: vojni povjerenik) podnosi Parlamentarnoj skupštini BiH Izvještaj o radu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH za 2014. godinu (u daljnjem tekstu: Izvještaj o radu).

Pravni okvir djelovanja vojnog povjerenika definiran je članom 1. stav (3) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 51/09), u kojem je navedeno:

Na sva pitanja organizacije i upravljanja te druga pitanja značajna za rad vojnog povjerenika čija je pozicija uspostavljena ovim zakonom i odnosa prema pravnim i fizičkim licima, u mjeri u kojoj nisu propisana ovim zakonom, primjenjuje se Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine i Zakon o upravi.

Shodno citiranoj odredbi, pravni okvir djelovanja vojnog povjerenika čine:

- a) Zakon o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 51/09),
- b) Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12 i 6/13),
- c) Zakon o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02 i 102/09),
- d) Poslovnik o radu parlamentarnog vojnog povjerenika Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 8/10).

Kroz postupke i istrage koje su provođene po pritužbama pripadnika Oružanih snaga BiH u 2014. godini, potom po uputstvu Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH (u daljnjem tekstu: Zajednička komisija), kao i na osnovu saznanja vojnog povjerenika, i u izvještajnom periodu uloženi su naporu na afirmaciji i zaštiti ljudskih prava profesionalnih vojnih lica i kadeta u Oružanim snagama BiH.

Osnovni postulati djelovanja vojnog povjerenika su: zakonitost, pravičnost, transparentnost, efikasnost, kao i brzo reagiranje na zaštiti ljudskih prava. Sve navedeno doprinijelo je da institucija uživa veliko povjerenje kod samih podnosilaca pritužbi. Osim navedenog, posjete vojnog povjerenika lokacijama Oružanih snaga BiH te upoznavanje nadležnih o stanju ljudskih prava na terenu pruža nadu da će se glas "građana u uniformi" čuti i mimo strogog hijerarhijskog lanca komandovanja.

Bitan element podrške bez kojeg bi bilo otežano provođenje aktivnosti iz nadležnosti vojnog povjerenika je i stav koji je Zajednička komisija zauzela u odnosu na rad vojnog povjerenika.

U ovom izvještaju o radu najprije će biti prikazano stanje ljudskih prava pripadnika Oružanih snaga BiH uz navođenje ključnih problema i statističkog pregleda pritužbi. Potom će biti opisani uslovi života i rada u kasarnama i jedinicama Oružanih snaga BiH a koje je vojni povjerenik utvrdio na osnovu obavljenih najavljenih i nenajavljenih posjeta. U Izvještaju o radu navedena je i vrlo dobra saradnja vojnog povjerenika s poimenično navedenim organizacijama i institucijama. Nakon toga, istaknut je pregled ostalih aktivnosti Ureda vojnog povjerenika. U posljednjem dijelu Izvještaja o radu dat je pregled osnovnih preporuka, stavova, zapažanja i inicijativa za poboljšanje stanja ljudskih prava, a koje je vojni povjerenik izdao Ministarstvu odbrane Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ministarstvo odbrane) i Zajedničkom štabu Oružanih snaga BiH (u daljnjem tekstu: Zajednički štab).

2. STANJE LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA VOJNIH LICA I KADETA U ORUŽANIM SNAGAMA BiH I MINISTARSTVU ODBRANE BiH

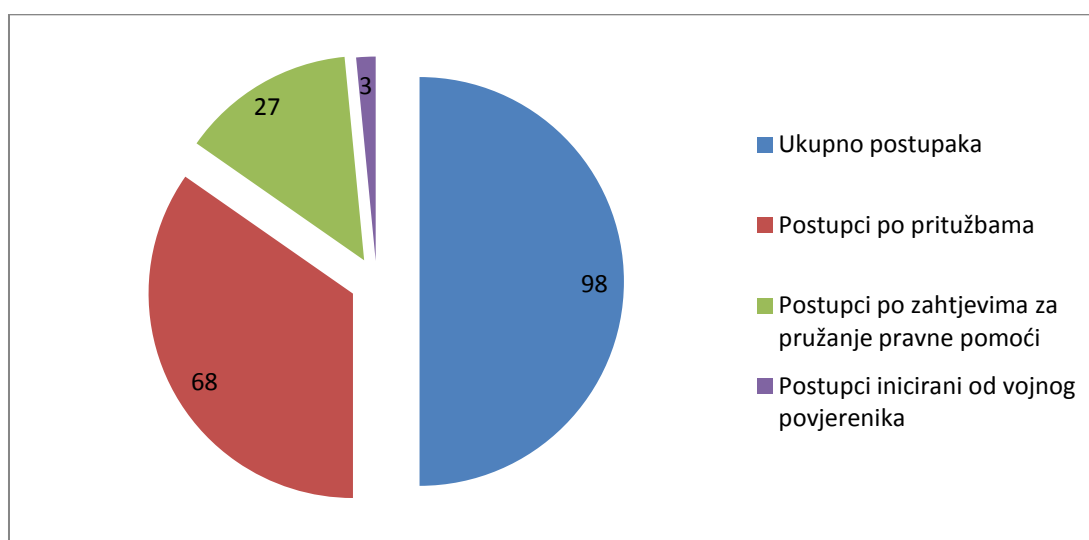
2.1. Postupanje po pritužbama

Aktivnost vojnog povjerenika u ovom segmentu može se podijeliti na postupanje po pritužbama, te pružanje pravne pomoći. Naime, u 2014. godini zabilježen je trend smanjenja broja pritužbi, što je uslovljeno smanjenjem broja unapređenja, odnosno prekategorizacije, kao i otpusta profesionalnih vojnih lica u Ministarstvu odbrane BiH, a što su procesi koji su bili okosnica nezadovoljstva i podnošenja pritužbi profesionalnih vojnih lica.

S druge strane, oblasti koje su bile tretirane ovim pritužbama su raznolike i u odnosu na prethodne godine, kada su bile grupisane na tačno određene pojave, u 2014. godini podjednako su bile usmjerene na sve segmente života i rada pripadnika Oružanih snaga BiH, odnosno na ostvarivanje prava i izvršavanje obaveza kadeta i profesionalnih vojnih lica.

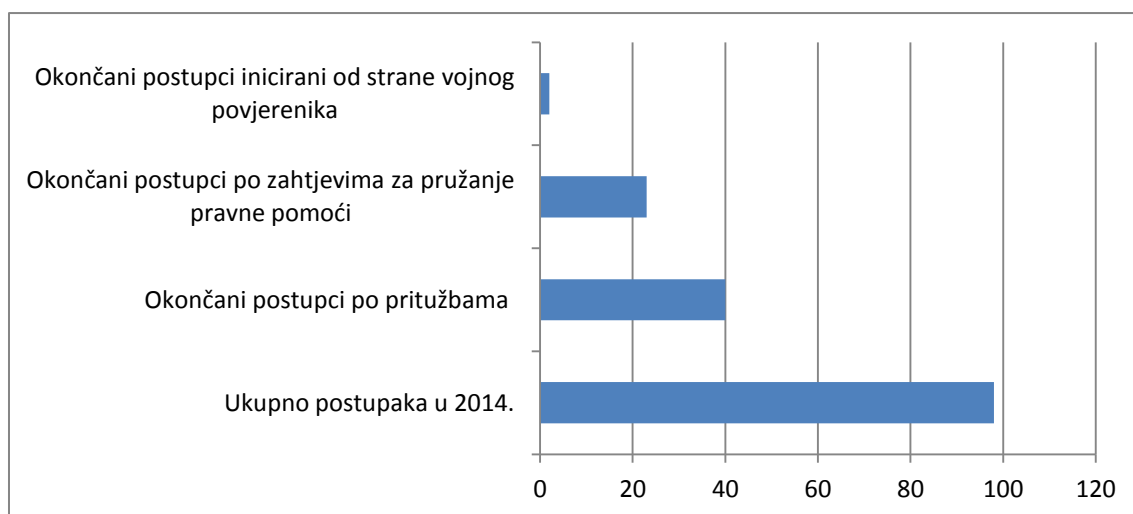
Međutim, istovremeno je povećan broj traženja različitih vidova pravne pomoći koji su se kretali od tumačenja pojedinih normi, načina reguliranja određenih pitanja, do pojašenjenja postupaka u kojima su učestvovala profesionalna vojna lica. U sklopu ovih zahtjeva obrađivane su i dvije inicijative za analizu usklađenosti propisa Ministarstva odbrane BiH s važećim pozitivno-pravnim propisima Bosne i Hercegovine.

Tako je tokom 2014. godine vojni povjerenik postupao u 98 predmeta, od koji je 68 postupaka po pritužbama, 27 postupaka po zahtjevima za pružanje pravne pomoći, te tri postupka inicirana od vojnog povjerenika na osnovu saznanja ili anonimnih prijava u situaciji kada je postojala osnovana sumnja da se određenoj grupi profesionalnih vojnih lica krše ljudska prava ili ograničavaju slobode. Pregled postupaka vođenih u Uredu vojnog povjerenika tokom 2014. godine dat je u *Tabeli 1*.

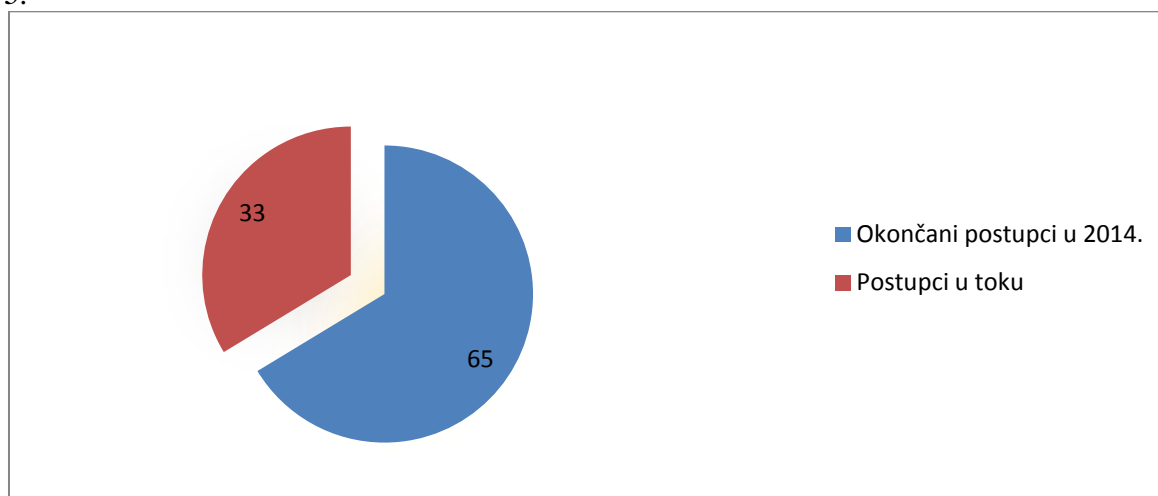
Tabela 1. Pregled postupaka vođenih u Uredu vojnog povjerenika tokom 2014. godine.

U izvještajnom periodu postupci po pritužbama okončani su u 40 predmeta, po zahtjevima za pružanje pravne pomoći okončana su 23 postupka, dok su postupci inicirani od vojnog povjerenika okončani u dva predmeta. Pregled okončanih postupaka po oblastima dajemo u *Tabeli 2.*

Tabela 2. Pregled okončanih postupaka u 2014. godini, iskazani po oblastima.

Dakle, od ukupno 98 pokrenutih postupaka u Uredu vojnog povjerenika u toku 2014. godine, njih 65 je okončano, dok se u 33 predmeta postupak i dalje vodi, kako je to prikazano u *Tabeli 3.*

Tabela 3. Ukupan pregled okončanih postupaka u 2014. godini.

Također, u izvještajnom periodu vojni povjerenik izdao je tri preporuke za postupanje Ministarstva odbrane BiH i Oružanih snaga BiH, te niz stavova, obavještenja, upozorenja, instrukcija i zapažanja s ciljem otklanjanja uočenih nedostataka.

Poseban segment rada vojnog povjerenika je prijem i razgovor s pripadnicima Ministarstva odbrane BiH i Oružanih snaga BiH. U 2014. godini oko 50 profesionalnih vojnih lica posjetilo je Ured vojnog povjerenika tražeći pomoć u zaštiti svojih prava u sklopu izvršavanja redovnih obaveza i radnih zadataka. U situacijama u kojima je, prema procjeni vojnog povjerenika, trebalo primijeniti institut posredovanja, to je i učinjeno, što je također uslovilo smanjenje broja formalnih pritužbi, jer su sporna pitanja riješena na zadovoljstvo profesionalnih vojnih lica.

Tokom 2014. godine oblasti zastupljene u pritužbama po kojima su se vodili postupci, a koje su se težinom i ozbiljnošću izdvojile tokom istražnih radnji, mogu se klasificirati kao:

1. pritužbe koje se odnose na postupak unapređenja i postavljenja profesionalnih vojnih lica;
2. pritužbe koje se odnose na položaj profesionalnih vojnih lica angažiranih na poslovima remonta i održavanja municije u TROM Doboju
3. pritužbe u vezi sa ostvarivanjem prava na letaćki dodatak;
4. pritužbe u pogledu položaja i statusa žena u Oružanim snagama BiH;
5. pritužbe na uslove boravka i rada pripadnika Oružanih snaga BiH, posebno na neperspektivnim lokacijama;
6. analiza pripremljenosti Ministarstva odbrane BiH i Oružanih snaga BiH na repatrijaciju profesionalnih vojnih lica angažiranih u mirovnim misijama;
7. pritužbe u vezi s primjenom odluka o obilježavanju značajnih datuma u vjerskim kalendarima u Ministarstvu odbrane BiH i Oružanim snagama BiH;
8. pritužbe na status i položaj podoficira u Oružanim snagama BiH;
9. pritužbe na odredbe Pravila službe u Oružanim snagama BiH;
10. ostala pitanja - pojedinačni specifični slučajevi.

2.1.1. Pritužbe koje se odnose na postupak unapređenja i postavljenja profesionalnih vojnih lica

Postupak unapređenja profesionalnih vojnih lica reguliran je Zakonom o službi u Oružanim snagama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 88/05, 53/07, 59/09, 74/10 i 42/12) i Pravilnikom o unapređenju profesionalnih vojnih lica u Ministarstvu odbrane BiH i Oružanim snagama BiH, broj: 10-34-3-105-11/13, od 13.5.2013. (u daljnjem tekstu: Pravilnik o unapređenju), dok je postupak postavljenja uređen Pravilnikom o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom profesionalnih vojnih lica u Ministarstvu odbrane i Oružanim snagama BiH, broj: 10-02-3-3172/13, od 28.8.2013. (u daljnjem tekstu: Pravilnik o upravljanju karijerom).

Od 1.1.2014. postupak unapređenja profesionalnih vojnih lica vrši se u skladu s *godišnjim planom unapređenja, brojem i strukturom činova za unapređenje. Ministar odbrane BiH, na osnovu prijedloga načelnika Zajedničkog štaba OSBiH, donosi godišnji plan unapređenja kojim se propisuje broj i struktura činova za unapređenje u okviru svakog roda i službe.*¹

Dosadašnje aktivnosti vojnog povjerenika, te preporuke koje su izdate u vezi s predmetnim pitanjem, u značajnoj mjeri doprinijele su kvalitetnijem uređenju ove oblasti. Naime, za razliku od ranijih godina, tokom 2014. godine nije donošen novi Pravilnik za unapređenje što je veliki iskorak za Ministarstvo odbrane BiH u pogledu uspostavljanja jasnih kriterija na dugoročnijoj osnovi.

Međutim, i dalje nije u potpunosti primijenjen član 35. Pravilnika o unapređenju u kojem je u stavu (4) navedeno da *komisije, na osnovu konačnih rang-listi i godišnjeg plana unapređenja prema činovima, rodovima i službama, izrađuju prijedlog unapređenja u viši čin oficira i podoficira na način da predlažu za unapređenje ona profesionalna vojna lica koja zauzimaju najviše rangiranu poziciju u okviru odobrenog broja činova za unapređenje iz roda ili službe kojoj pripadaju.* Naime, i dalje je evidentna pojava da se za unapređenje ne kandidiraju

---

¹ Član 36. i 44. Pravilnika o unapređenju.

najbolji u okviru roda ili službe. Posebno zabrinjava pojava da se vrši manipulacija u pogledu dodjeljivanja dopunskog VES-a², koja se ogleda u praksi da se licima koja ličnim VES-om ne ispunjavaju uslove za unapređenje ili postavljenje na određeno formacijsko mjesto, pri čemu se lični ili dopunski VES moraju podudarati s VES-om formacijskog mjesta, dodjeljuje ili mijenja dopunski VES, čime se favoriziraju u odnosu na lica koja već ispunjavaju uslove za napredovanje u karijeri.

S druge strane, manipulacija dopunskim VES-om vidljiva je i u činjenici odugovlačenja njegovog dodjeljivanja licima koja su stekla uslove za njegovu dodjelu, kako ne bi bila unaprijeđena. Jedan od primjera za to je i slučaj G.F. koji je aplicirao za dopunski VES 25.6.2014., ali mu na zahtjev nije odgovoreno u zakonskom roku, pa njegovo unapređenje u septembru 2014. godine nije ni razmatrano jer mu se dopunski VES ne poklapa s formacijskim. Dopunski VES koji se poklapa s formacijskim VES-om na mjestu na koje bi mogao biti unaprijeđen dodijeljen mu je tek po okončanju procesa unapređenja, pri čemu bi, da je ovaj VES dobio u skladu sa zakonskim rokovima, od dana podnošenja zahtjeva bio unaprijeđen u viši čin.

Vojni povjerenik će i u narednom periodu pratiti proces unapređenja koji zbog svog značaja za profesionalna vojna lica najviše i izaziva pažnju svih učesnika u ovom procesu.

Što se tiče postavljenja oficira, podoficira i vojnika, u članu 30. Pravilnika o upravljanju karijerom navedeno je:

(1) Postavljenje oficira i podoficira vrši se po prioritetu Zajedničkog štaba OSBiH, a na osnovu rang- lista za postavljenje koje vodi Zajednički štab OSBiH.

(2) Postavljenje vojnika vrši se po prioritetu Zajedničkog štaba OSBiH, gdje, po potrebi, treba tražiti prijedlog komandanta jedinica brigada ranga bataljona-brigade, njoj ravne ili više komande.

(3) Na osnovu prioriteta iz stava (1) ovog člana, vrši se postavljenje najbolje rangiranih kandidata.

Nadalje, u članu 31. stav (2) navedenog pravilnika propisano je da se *rang-liste za postavljenje vode kontinuirano, a u okviru karijerne grupe, čina i VES-a, vodeći računa o nacionalnoj zastupljenosti.*

Pravilnik o upravljanju karijerom na dobar način regulira profesionalni razvoj pojedinaca i daje osnov da se zaista najbolji u okviru roda ili službe postavljaju na adekvatna mjesta. **Međutim, to u potpunosti nije zaživjelo u praksi, pa imamo pojavu da se na određenu poziciju postavlja lice koje je rangirano kao 17. na rang-listi, dok se prvorangirani zaobilazi. Poseban slučaj imamo u predmetu broj: UP1-05/3-50-17-1-32/14 u kojem je utvrđeno da je N.M. postavljen na formacijsko mjesto za koje ne ispunjava uslove ni prema ličnom ni prema dopunskom VES-u, te kao takav nije mogao biti ni rangiran u okviru rang-liste za to formacijsko mjesto.**

---

² Vojno-evidencijska specijalnost (VES). Termin koji se koristi za određivanje grupe formacijskih dužnosti koje zahtijevaju usko povezana iskustva i znanja (sposobnosti). Vojno lice koje je osposobljeno za obavljanje poslova na jednoj dužnosti u okviru neke vojno-evidencijske specijalnosti može raditi i na drugoj dužnosti koja ne zahtijeva posjedovanje dodatnih znanja i vještina. (član 3. stav (2) Pravilnika o sistemu klasifikacije vojnih lica u oružanim snagama BiH, broj: 13-02-3-1619/10, od 1.4.2010.)

2.1.2. Pritužbe koje se odnose na položaj profesionalnih vojnih lica angažiranih na poslovima remonta i održavanja municije u TROM Doboju

Provodeći istražne radnje u ovoj oblasti³, a u skladu s članom 12. tačka d) i članom 23. stav (2) Poslovnika o radu parlamentarnog vojnog povjerenika Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Poslovník), te koristeći se pravom koje mu daje član 26. stav (2) i član 32. stav (2) Poslovnika, vojni povjerenik izrazio je zabrinutost i upoznao nadležne u Ministarstvu odbrane BiH i Oružanim snagama BiH s pretpostavkom o mogućem kolektivnom kršenju ljudskih prava u Oružanim snagama BiH.

Na osnovu inicijative vojnog povjerenika, usmjerene na rješavanje ove potencijalne prijetnje kršenju ljudskih prava u Oružanim snagama BiH, Ministarstvo odbrane BiH formiralo je komisiju za rješavanje ovog pitanja.

Međutim, i tokom 2014. godine Uredu vojnog povjerenika obraćala su se lica angažirana na poslovima remonta i održavanja municije u TROM Doboju, s obzirom da Ministarstvo odbrane BiH nije izvršilo preuzetu obavezu s ciljem konačnog rješavanja ovog pitanja.

S obzirom da je Ministarstvo odbrane BiH aktima broj: 10-34-1-2062/13, od 20.5.2013., i broj: 10-34-1-2062-1/13, od 19.7.2013., izvijestilo Ured parlamentarnog vojnog povjerenika da je formirana komisija za sagledavanje stanja u TROM Doboju, te da im je za dostavljanje konačnog izvještaja potrebno više vremena, vojni povjerenik je 3.4.2014. ponovo uputio zahtjev za dostavu ovog izvještaja. Naime, s obzirom da je formirana komisija imala skoro godinu da prikupi i analizira sve relevantne informacije, vojni povjerenik smatrao je da je komisija imala dovoljno vremena da izvrši kvalitetnu elaboraciju svog rada.

U svom odgovoru broj: 10-34-1-405-4/14, od 8.4.2014., Ministarstvo odbrane BiH dostavilo je informaciju da je Radna grupa za izradu prijedloga izmjene Odluke Vijeća ministara BiH o posebnim dodacima na plaću za profesionalna vojna lica u Ministarstvu odbrane BiH i Oružanim snagama BiH izradila prednacrt prijedloga odluke koji je dostavljen svim organizacionim jedinicama Ministarstva odbrane BiH i Oružanih snaga BiH na izjašnjenje i sugestije.

Najznačajnija odredba ovog prednacrt prijedloga odluke, a u vezi s predmetnim pitanjem, sadržana je u članu 7. koji je naslovljen - Dodatak za pripadnike Radionice za održavanje i uništavanje MiMES-a.

---

³ Suština zaprimljenih pritužbi u vezi s ovim pitanjem ogledala se u činjenici da su poslovi i zadaci pripadnika Oružanih snaga BiH na ovoj lokaciji Odlukom o posebnim dodacima na plaću za profesionalna vojna lica u Ministarstvu odbrane i Oružanim snagama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 213/08) (u daljnjem tekstu: Odluka) pogrešno svrstani pod član 8. iste odluke. Naime, članom 8. Odluke dodijeljen im je dodatak na plaću u iznosu od 10% osnovice za obračun plaće, dok prema navodima iz pritužbe, njihov opis poslova i zadataka trebalo bi da bude podveden pod član 6. iste odluke, te bi im, u skladu s tim, pripadao dodatak na plaću u iznosu od 100 % osnovice za obračun plaće. Također, podnosilac pritužbe naglasio je da bi pripadnicima ove jedinice, s obzirom na opasnosti s kojima se susreću u svakodnevnom izvršavanju zadataka uništavanja nesigurne i nestabilne municije, trebalo biti osigurano pravo na životno osiguranje, te beneficirani radni staž za civilna lica koja obavljaju poslove na uništenju municije i minsko-eksplozivnih sredstava (MiMES). Također, vojni povjerenik je na 12. stranici svog Izvještaja o radu za 2010. godinu, te na str. 6. i 7. Izvještaja o radu za 2013. godinu, naglasio ovaj problem te istakao da profesionalna vojna lica rade na poslovima opasnim ne samo po zdravlje nego i po život.

Cijeneći rješavanje ovog pitanja iznimno važnim, vojni povjerenik pratit će daljnji rad na korekcijama navedenog podzakonskog akta, te rad Ministarstva odbrane BiH u pravcu poboljšanja uslova rada i statusa pripadnika Radionice za održavanje i uništavanje MiMES-a čiji je doprinos na delaboraciji i uništavanju neperspektivne municije prepoznat i u međunarodnim okvirima.

2.1.3. Pritužbe u vezi sa ostvarivanjem prava na letački dodatak

Pripadnici Brigade zračnih snaga i protuzračne odbrane Oružanih snaga BiH podnijeli su vojnom povjereniku pritužbe u vezi s njihovim zahtjevom za ostvarivanje prava na letački dodatak nakon što im je prestala profesionalna letačka služba u skladu s odredbom člana 59. Pravilnika o vojnim letaćima i letačkoj službi u Ministarstvu odbrane BiH i Oružanim snagama BiH (u daljnjem tekstu: Pravilnik).

Naime, Ministarstvo odbrane je isto ili slično činjenično stanje različito tumačilo i primjenjivalo član 59. Pravilnika prema kojem je određenim licima priznalo pravo na dodatak, dok drugima nije.

Na insistiranje vojnog povjerenika da se Pravilnik i njegove odredbe imaju jednako primjenjivati na sve pripadnike Oružanih snaga BiH, Zajednički štab Oružanih snaga BiH je aktom broj: 16-08-34-1-1258-2/13, od 31.12.2013., između ostalog, dostavio Mišljenje Odjeljenja za opće i zajedničke poslove pod naslovom "Tumačenje člana 59. Pravilnika o vojnim letaćima i letačkoj službi u MOBiH i OSBiH".

U navedenom mišljenju je, između ostalog, navedeno:

1. *Odredbom člana 59. navedenog pravilnika regulirana su prava letaća profesionalnog sastava nakon prestanka letačke službe. Međutim, član 59. navedenog pravilnika nije usklađen s Odlukom Vijeća ministara BiH o posebnim dodacima na plaću aktivnih vojnih lica u MOBiH i OSBiH, broj 213/08, od 3.12.2008.*
2. *Shodno navedenom, član 59. navedenog pravilnika ne može se uzimati kao osnov za obračun navedene naknade (...).*

Na osnovu ocjene pojedinačnih dokaza i svih dokaza zajedno, vojni povjerenik je 21.3.2014. Ministarstvu odbrane BiH uputio *Zahtjev za preispitivanje odluke* u vezi s primjenom člana 59. Pravilnika.

U pomenutom aktu vojni povjerenik je, između ostalog, utvrdio da:

- se u konkretnim slučajevima ne može tvrditi da član 59. Pravilnika nije usklađen s Odlukom Vijeća ministara BiH, jer on samo predviđa jednu specifičnu situaciju za koju je Ministarstvo odbrane BiH utvrdilo da je specifična za službu i kao takvu je normiralo. Odredba Pravilnika nije u suprotnosti s odredbom Odluke nego je samo dopunjava;
- Tumačenje/Mišljenje Odjeljenja za opće i zajedničke poslove Ministarstva odbrane BiH ne proizvodi nikakvu pravnu snagu, jer ga je donio nenadležni organ. Ministar odbrane BiH donio je Pravilnik i on je jedini ovlašten da tumači i potpiše tumačenje pravnih propisa za koje se ukaže potreba da ih je potrebno dodatno pojasniti. Forma i procedura tumačenja pravnog propisa jasna je i općepoznata;
- Tumačenje/Mišljenje Odjeljenja za opće i zajedničke poslove Ministarstva odbrane BiH **ne može derogirati primjenu člana 59.** Pravilnika po sili zakona, s jedne strane, jer takav postupak ne poznaje ni pravna teorija ni pravna praksa, a s druge strane, jer se izmjena ili prestanak važenja pravne norme vrši na način i postupak kako je pravni akt i donesen. S obzirom na to da Pravilnik nije u klasičnoj suprotnosti s Odlukom Vijeća ministara BiH, za izmjenu ili dokidanje člana 59. mora se pristupiti izmjeni Pravilnika, **do tada član 59. dio je**

pozitivnih pravnih normi po kojima Ministarstvo odbrane BiH ima postupati i pravilno odlučivati.

- **neprihvatljiva je činjenica da se u jednom aktu organizacione jedinice Ministarstva odbrane BiH tvrdi da se član 59. Pravilnika ne može primijeniti, dok s druge strane, ministar odbrane BiH po tom istom članu donosi rješenja.** Ako se ovome doda i činjenica da već postoje lica koja po ovom istom članu i istom osnovu koriste pravo na 50% utvrđenog letačkog dodatka, onda, **osim pravne nedosljednosti u primjeni norme, imamo i pojavu različitog tumačenja uslova za njenu primjenu, što u konačnici dovodi do diskriminacije.**

Na osnovu navedenog, vojni povjerenik izdao je **preporuke** za postupanje Ministarstvu odbrane BiH, i to:

1. Vojni povjerenik poziva Ministarstvo odbrane BiH da preispita donesene odluke i postupi u duhu dobre namjere prema podnosiocu zahtjeva.
2. Vojni povjerenik poziva Ministarstvo odbrane BiH da prema N. B. i I. M. primijeni član 59. Pravilnika na isti način kako je učinjeno i u drugim slučajevima.
3. Vojni povjerenik poziva Ministarstvo odbrane BiH da, ako smatra potrebnim, pristupi izmjeni Pravilnika na način kako je to predviđeno pozitivnim zakonodavstvom Bosne i Hercegovine. U tom slučaju promjena, kao i pravne posljedice, djelovat će za ubuduće - *ex nunc*. Do trenutka izmjene Pravilnika na sva profesionalna vojna lica ima se primijeniti član 59. Pravilnika jednako i pod istim uslovima.

Postupajući po navedenoj preporuci vojnog povjerenika, Ministarstvo odbrane BiH je, između ostalog, izvijestilo vojnog povjerenika da je *donesen Pravilnik o izmjeni Pravilnika o vojnim letaćima i letačkoj službi u Ministarstvu odbrane i Oružanim snagama Bosne i Hercegovine kojim se ukida član 59. s danom 10.4.2014. godine.*

Međutim, analizom ovog podzakonskog akta vojni povjerenik utvrdio je da on nije donesen u skladu s članom 47. Jedinstvenih pravila za izradu pravnih propisa u institucijama Bosne i Hercegovine, te da se u članu 1. Pravilnika o izmjeni Pravilnika vrši izmjena Pravilnika o vojnim letaćima i letačkoj službi u Ministarstvu odbrane i Oružanim snagama Bosne i Hercegovine broj: 13-02-3-1626/10, od 1.4.2010., što je sa aspekta primjene i važnosti pravnih propisa nepostojeći pravni akt.

Naime, Pravilnik o vojnim letaćima i letačkoj službi u Ministarstvu odbrane i Oružanim snagama Bosne i Hercegovine objavljen je u "Službenom glasniku BiH", broj 96/10, i u skladu s pravnom praksom, pri izradi propisa jedini relevantni izvor na koji se može pozivati pri primjeni ovog pravilnika je "Službeni glasnik BiH". Isto pravilo naročito važi pri izmjeni propisa, koji se mora mijenjati na način i postupku kojim je donesen, te se slijedom toga i izmjene moraju objaviti u "Službenom glasniku BiH" zarad pravne dosljednosti i pravne sigurnosti.

Vojni povjerenik sa žaljenjem mora konstatirati da se ponavlja slučaj iz 2010. godine što je obrađeno Preporukom vojnog povjerenika BiH broj: 05/3-50-2-5-69/10 i 05/3-50-2-5-89/10, od 22.10.2010., nakon čega je Ministarstvo odbrane BiH objavilo 12 podzakonskih akata u "Službenom glasniku BiH", među kojima i pomenuti pravilnik.

Vojni povjerenik posebno naglašava činjenicu da se postojeći propisi u pozitivnom zakonodavstvu moraju poštivati dok su na snazi. Procedure propisane tim normama, kao i prava koja profesionalna vojna lica imaju ne smiju se dokinuti bez zakonskog osnova, a posebno ne vlastitim tumačenjem i proizvoljnom primjenom pravnih procedura na konkretan predmet.

Vladavina prava, pravo na donošenje odluke u razumnom roku, kao i obaveza poštivanja zakonom propisanih procedura samo su neka od osnovnih ljudskih prava, kad je riječ o odnosu pojedinca s upravom, odnosno administracijom.

Kreiranje ambijenta pravne sigurnosti spram prava i obaveza pripadnika Ministarstva odbrane BiH i Oružanih snaga BiH moraju biti imperativ rukovodstvu Ministarstva odbrane BiH koje je ovlašteno da donosi i mijenja vlastite podzakonske akte prema specifičnim potrebama službe.

2.1.4. Pritužbe u pogledu položaja i statusa žena u Oružanim snagama BiH

Posebna oblast koja je bila predmet istrage vojnog povjerenika tokom 2014. jeste pitanje statusa i položaja žena, profesionalnih vojnih lica, u Oružanim snagama BiH. Naime, vojnom povjereniku obraćale su se pripadnice Oružanih snaga BiH zbog navodne diskriminacije u pogledu unapređenja, uslova života, nagrada i pohvala, te usavršavanja u odnosu na kolege, pripadnike Oružanih snaga BiH. U ovim pritužbama posebno je akcentiran status trudnica i majki koje imaju djecu do sedam godina.

Provodeći istragu u ovoj oblasti, vojni povjerenik utvrdio je da je broj pripadnica Oružanih snaga BiH koje se unapređuju nedovoljan. Tako je u čin oficira 2010. godine unaprijeđeno 167 pripadnika i samo jedna pripadnica Oružanih snaga BiH, dok je u čin podoficira unaprijeđeno 48 pripadnika i dvije pripadnice, što ukupno za 2010. godinu procentualno izraženo iznosi 2,7 % naspram 0,9%.

Tokom 2011. godine taj procenat kreće se od 2,9% u odnosu 1,4 % u korist pripadnika, u 2012. je 2,3% u odnosu na 0,7%, te u 2013. 2,9% naspram 1,7%, sve u korist pripadnika Oružanih snaga BiH. Isti trend nastavljen je i tokom 2014. godine.

U vezi s brojem pripadnica koje su upućene na školovanje i različite nivoe usavršavanja, a koji su uslov za unapređenje, u periodu od 2010. do 2014 godine na školovanje i usavršavanje upućeno 1246 pripadnika i 56 pripadnica Oružanih snaga BiH.

Vrijedna pažnje je i činjenica da u Oružanim snagama BiH nije **definiran status trudnica** pripadnica Oružanih snaga BiH, te u sklopu toga nije definirano šta i kada trudna pripadnica Oružanih snaga BiH smije obavljati u sklopu svojih radnih obaveza, da li se smije slati na obavljanje stražarske službe, te da li smije odbiti naredbu ukoliko smatra da to ugrožava nju i njeno dijete. Pokazatelj da se o ovom pitanju vrlo malo vodi računa jeste i činjenica da u Oružanim snagama BiH nema i nije predviđena posebna uniforma za trudnice.⁴

Također, **majke, pripadnice Oružanih snaga BiH**, koje imaju djecu do sedam godina na određeni način su u lošijem položaju od ostalih pripadnika Oružanih snaga BiH, jer u tom periodu nisu u mogućnosti pohađati škole i kurseve, a koji su bitan preduslov za unapređenje.

Vojni povjerenik smatra bitnim naglasiti da je tokom posjeta kasarnama i jedinicama utvrdio da uslovi boravka i rada pripadnica Oružanih snaga BiH još uvijek nisu na zadovoljavajućem nivou, što se naročito odnosi na mjesta gdje se obavlja stražarska služba.

---

⁴ Primjer adekvatnog uređenja ove oblasti su njemačke oružane snage u kojima je pitanje položaja i statusa trudnica regulirano posebnim pravilnikom u kojem je jasno definirano šta i kada trudnica smije obavljati, te u kojim slučajevima može odbiti naredbu u slučaju zlopotrebe od strane nadređenog.

Na kraju, treba istaći i značajan podatak da je u 8. rotaciji (1. rotaciji) za učešće u post ISAF Misiji (*odlučan odgovor*) u Afganistanu i pet pripadnica Oružanih snaga BiH što je do sada najveći broj žena koje učestvuju u jednoj rotaciji, i vojni povjerenik cijeni da je ovim postupkom 4. pješadijska brigada dala izuzetan doprinos u pravcu ravnopravnosti žena i značaja njihove uloge u Oružanim snagama BiH.

2.1.5. Pritužbe na uslove boravka i rada pripadnika Oružanih snaga BiH, posebno na neperspektivnim lokacijama

Na osnovu obilaska kasarni i jedinica, te pritužbi profesionalnih vojnih lica, vojni povjerenik ukazuje na činjenicu da Ministarstvo odbrane BiH treba posvetiti dužnu pažnju krećenju objekata u kojima su smještene Oružane snage BiH, pri čemu je ovo pitanje, zapravo, osim estetike, vezano i za određenu vrstu dezinfekcije prostora. S obzirom na to da za ovu namjenu nisu potrebna značajnija novčana izdvajanja, kao takva ne mogu se podvesti pod kapitalna ulaganja, već je to pitanje redovnog, i to minimalnog, održavanja, a aktivnosti Ministarstva odbrane BiH u ovom pravcu bila bi primjer postupanja dobrog domaćina. Vojni povjerenik smatra da je potrebno izvršiti barem minimalnu sanaciju prostora u kojima borave i rade profesionalna vojna lica, pri čemu se ovom pitanju treba pristupiti planski i sistematski. Svako pozivanje na neulaganje u neperspektivne lokacije nije na mjestu, jer se krećenje i stvaranje minimalnih uslova za normalan boravak i rad pripadnika Oružanih snaga BiH ne može i ne smije nazivati ulaganjima jer ona to po svojoj svrsi i karakteru nisu. To je samo minimum obezbjeđivanja normalnih higijenskih i životnih uslova.

Tako je prilikom obilaska skladišta MiMES-a "Krčmarice" u Banjoj Luci vojni povjerenik konstatirao sljedeće:

- učestali vanredni događaji neovlaštenog ulaska civilnih lica, otuđenje-krađa (februar, mart, juni 2014.godine), što potvrđuju i izvještaji uprave policije MUP-a RS-a,
- nedostaje od 800 do 1000 metara žičane ograde (ograđen prostor),
- električne instalacije su zastarjele i tehnički rizične za upotrebu, što ima posebnu težinu jer se radi o skladištu municije sumnjive stabilnosti,
- stanje objekata na lokaciji je **veoma loše, posebno objekat za boravak straže,**
- prostorija za smještaj i boravak vojnkinja je **neprihvatljiva i neuslovna.**

U skladu s navedenim evidentiranim problemima i teškoćama, vojni povjerenik pozvao je Ministarstvo odbrane BiH da u što kraćem periodu, što se može okarakterizirati i kao potreba za hitnim postupanjem, preduzme određene aktivnosti, i to:

1. potrebno je što prije izvršiti sanaciju krovnih konstrukcija jer su djelimično izložene prokišnjavanju, što može imati štetne posljedice za stabilnost MiMES-a, a što predstavlja opću opasnost kako za profesionalna vojna lica na lokaciji, tako i za građane koji su nastanjeni u blizini lokacije,
2. potrebno je što prije izvršiti popravku i staviti u funkciju žičanu ogradu radi sprečavanja ulaska neovlaštenih lica i eventualnog ugrožavanja sigurnosti skladišta i ljudi,
3. pokrenuti proceduru za uređenje kuhinjsko-trepezarijskog bloka i sanitarno-higijenskih prostora, kao i ostalih prostora u kojima žive i rade pripadnici na lokalitetu "Krčmarice",
4. preduzeti sve mjere za uslovan smještaj i boravak pripadnica na pomenutom lokalitetu,

5. preduzeti sve mjere kako bi se osigurao minimalan nivo higijensko-zdravstvenih uslova kao i preventivne mjere za opasnost od ujeda zmija i ostalih insekata na lokaciji,
6. potrebno je doraditi Elaborat stražarske službe s ciljem funkcionalnijeg rada stražarske službe.

Navedene teškoće postaju stalan problem u skladištima, objektima i lokacijama Oružanih snaga BiH koje imaju kategoriju "neperspektivne".

Shodno njihovom statusu, materijalno-finansijska ulaganja u njih su minimalna i nedovoljna, pa su uslovi života i rada pripadnika Oružanih snaga BiH na ovim lokacijama u bitnoj mjeri otežani.

Također, kao primjer otežanog rada pripadnika Oružanih snaga BiH iznosimo i slučaj stražarske službe u kasarni "Safet Hadžić" u Sarajevu. Naime, vojnom povjereniku obratili su se roditelji vojnika raspoređenih na čuvarskoj službi u kasarni "Jajce" izražavajući zabrinutost za njihove živote. Naime, u prijavi su naveli da su se "desili veoma opasni napadi na te momke, pri čemu su im životi bili ugroženi,...a jedan od takvih napada evidentirala je i civilna i vojna policija." Također, istakli su da su o nemilim dešavanjima svi bili upoznati u Zajedničkom štabu Oružanih snaga BiH, ali da se po tom pitanju ništa nije preduzimalo u pravcu zaštite sigurnosti i života mladića raspoređenih na navedenom lokalitetu. Posebno su kao problem istakli činjenicu da je rad u ovom objektu izuzetno neuslovan, te **da u njemu nema struje, vode, ni sanitarnog čvora.**

Izražavajući zabrinutost zbog teških navoda u prijavi, a cijeneći potrebu hitnog postupanja Zajedničkog štaba Oružanih snaga BiH u pravcu provjere ovih navoda, vojni povjerenik zatražio je da mu se u što kraćem roku dostave informacije o iznesenim tvrdnjama, kao i o tome, ukoliko su tačne, šta je preduzeto s ciljem zaštite sigurnosti i života osoblja angažiranog na navedenom lokalitetu.

Zajednički štab Oružanih snaga BiH je aktom broj: 16-05-50-476-5/14, od 4.3.2014., obavijestio vojnog povjerenika **da su navodi iz prijave tačni**, te da je riječ o kasarni "Safet Hadžić" koja je uvrštena na listu neperspektivnih lokacija. Zbog činjenice da još uvijek nije riješeno pitanje predaje ove lokacije Vladi Federacije BiH, Oružane snage BiH obavezne su da ovu lokaciju obezbjeđuju čuvarskom službom s minimalnim brojem pripadnika Oružanih snaga BiH. Također, u aktu je navedeno da su preduzete i određene mjere na zaštitu pripadnika čuvarске službe i to na način da je izvršena reorganizacija samog načina izvođenja straže i čuvanja. Što se tiče navoda u vezi sa uslovima rada u navedenom objektu, u aktu Zajedničkog štaba Oružanih snaga BiH navedeno je da će *s ciljem zaštite života i zdravlja pripadnika OSBiH, ukoliko ovo stanje potraje duži vremenski period, preduzeti mjere adekvatnog oblika obezbjeđenja povoljnijeg za ljudstvo i da ćemo popraviti stanje - uslove za život i rad naših pripadnika angažiranih na obezbjeđenju ove lokacije.*

2.1.6. Analiza pripremljenosti Ministarstva odbrane BiH i Oružanih snaga BiH na repatrijaciju profesionalnih vojnih lica angažiranih u mirovnim misijama

U postupku pružanja pravne pomoći pripadniku Oružanih snaga BiH, koji je tokom angažmana u mirovnoj misiji u Afganistanu doživio povredu zbog koje je morao biti hitno operiran, a nakon čega se morala izvršiti i hitna repatrijacija u Bosnu i Hercegovinu, vojni povjerenik izvršio je analizu pripremljenosti Ministarstva odbrane BiH i Oružanih snaga BiH na repatrijaciju profesionalnih vojnih lica angažiranih u mirovnim misijama.

Na osnovu ove analize, vojni povjerenik konstatira da Ministarstvo odbrane BiH i Zajednički štab Oružanih snaga BiH nisu uspostavili jasno definirane procedure o repatrijaciji profesionalnih vojnih lica koja se nalaze u misijama podrške miru izvan Bosne i Hercegovine.

Zabrinjavajuća je činjenica da prohodan sistem komunikacije ljudi u misijama s odgovornim licima u Zajedničkom štabu i komandama Oružanih snaga BiH nije u potpunosti uspostavljen, na što je vojni povjerenik ukazao u svom izvještaju o posjeti 4. rotaciji Oružanih snaga BiH u operaciji podrške miru ISAF u Islamskoj Republici Afganistan (15.-24.5.2012.).

Ministarstvo odbrane BiH i Zajednički štab Oružanih snaga BiH **treba da izrade decidiran plan** evakuacije u slučaju povrede ili nesreće pripadnika Oružanih snaga BiH koji se nalaze u misijama mira.

S obzirom na to da je u konkretnom slučaju priznata "povreda na poslu" Ministarstvo odbrane BiH obavezno je primijeniti član 37. Zakona o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 88/05, 53/07, 59/09, 74/10 i 42/12) u kojem je u stavu (1) navedeno da *vojno lice i nakon otpuštanja iz Oružanih snaga ima pravo na sve oblike zdravstvene zaštite na teret Ministarstva odbrane BiH zbog povrede ili bolesti koje je zadobilo za vrijeme vršenja službe u Oružanim snagama.*

2.1.7. Pritužbe u vezi s primjenom Odluke o obilježavanju značajnih datuma u vjerskim kalendarima u Ministarstvu odbrane BiH i Oružanim snagama BiH

Zamjenik ministra odbrane BiH Živko Marjanac obratio se vojnom povjereniku za pomoć u pogledu primjene *Odluke ministra odbrane BiH o obilježavanju značajnih datuma u vjerskim kalendarima u MOBiH i OSBiH, broj: 06-38-4691/13, od 31.12.2013.*, kojom se, prema njegovom mišljenju, krše ljudska prava lica koja imaju mjesto prebivališta na teritoriji Republike Srpske, na korištenje plaćenih slobodnih dana za zadovoljavanje vjerskih, odnosno tradicijskih potreba.

U navedenom aktu naglašeno je nekoliko važnih činjenica iz zakonskih i podzakonskih rješenja kojima se, prema navodima donosioca akta, osporavaju odredbe *Odluke o obilježavanju značajnih datuma u vjerskim kalendarima u MOBiH i OSBiH, broj: 05-38-4691/13, od 31.12.2013.* (u daljnjem tekstu: Odluka), i *Odluke o izmjeni Odluke o obilježavanju značajnih datuma u vjerskim kalendarima u MOBiH i OSBiH, broj 06-38-461-1/13, od 3.1.2014.* (u daljnjem tekstu: Odluka o izmjeni Odluke).

Imajući u vidu obavezu poštivanja i pravilne primjene zakona, kao i obavezu poštivanja hijerarhije pravnih akata,⁵ vojni povjerenik je, postupajući u ovom predmetu, konsultirao sljedeće pravne akte:

- Zakon o odbrani BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 88/05)
- Zakon o službi u Oružanim snagama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 88/05, 53/07, 59/09,74/10 i 42/12)

---

⁵ **Hijerarhija pravnih propisa-** izražava se kao rangiranje pravnih propisa na hijerarhijskoj ljestvici prava. Pravni propisi razlikuju se po svojoj pravnoj snazi. Hijerarhija među pravnim propisima znači da je niži akt podređen višem aktu i da mora s njim biti usaglašen.

- Zakon o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13 i 87/13)
- Zakon o radu u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 26/04, 7/05, 48/05, 60/10 i 32/13)
- Zakon o praznicima Republike Srpske (br. 01-477/05, od 27.7.2005.)
- Zakon o praznicima Republike Srpske (br. 01-583/07, od 30.3.2007.)
- Odluka Vijeća ministara BiH o načinu i postupku ostvarivanja prava na naknadu za godišnji odmor i plaćeno odsustvo u institucijama Bosne i Hercegovine, broj: 234/08, od 29.12.2008.
- Odluka o obilježavanju značajnih datuma u vjerskim kalendarima u MO i OSBiH, broj: 05-38-4691/13, od 31.12.2013. (donosilac: Ministarstvo odbrane BiH)
- Odluka o izmjeni Odluke o obilježavanju značajnih datuma u vjerskim kalendarima u MO i OSBiH, broj 06-38-461-1/13, od 3.1.2014. (donosilac: Ministarstvo odbrane BiH)
- Pravilnik o svečanostima i počastima 06-02-3-3578/10, od 4.8.2010.
- Pravilnik o utvrđivanju načina i kriterija za korištenje godišnjeg odmora i odsustva profesionalnih vojnih lica na službi u Oružanim snagama BiH , broj: 13-02-3-1628/10, od 1.4.2010.

Koristeći se ovlaštenjima datim članom 3. tačka b) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 51/09), vojni povjerenik je, odlučujući u ovom predmetu, zauzeo sljedeći stav i mišljenje:

1. U preambuli Odluke nije naveden dovoljan pravni osnov za njeno donošenje. Tako se navodi član 13. stav (1) tačka gg) Zakona o odbrani BiH⁶, kao i član 6. stav (6) Zakona o službi u Oružanim snagama BiH⁷.
2. U preambuli Odluke donosilac akta poziva se na zastarjele pravilnike. Tako su pravni osnov za donošenje Odluke član 3. pod. (1) tačka c) *Pravilnika o vojnim svečanostima i počastima u MOBiH i OSBiH broj 04-02-4050/06, od 28.7.2007.*, i član 7. *Pravilnika o utvrđivanju načina i kriterija za korištenje godišnjeg odmora i odsustva profesionalnih vojnih lica na službi u Oružanim snagama BiH, broj: 04-02-4056/06, od 28.7.2007.*
Međutim, **oba navedena podzakonska akta stavljena su van snage** donošenjem kasnijih, po principu *lex posterior derogat legi priori* (kasniji zakon ima prednost nad prethodnim zakonom). Tako su trenutno na snazi (a bili su na snazi i u vrijeme donošenja Odluke): *Pravilnik o svečanostima i počastima broj: 06-02-3-3578/10, od 4.8.2010.*, te *Pravilnik o utvrđivanju načina i kriterija za korištenje godišnjeg odmora i odsustva profesionalnih vojnih lica na službi u Oružanim snagama BiH, broj: 13-02-3-1628/10, od 1.4.2010.*⁸(u daljnjem tekstu: Pravilnik o načinu korištenja godišnjeg odmora i odsustva).
3. Odlukom o izmjeni Odluke mijenja se samo pravni osnov za donošenje Odluke dok sve ostale odredbe ostaju neizmijenjene. Pri tome su preambule u osnovnom

⁶ Navedena tačka normira *ostale nadležnosti* Ministarstva odbrane BiH .

⁷ Navedeni član normira institut pukova u Oružanim snagama BiH.

⁸ Navedeni podzakonski akti dostavljeni su Uredu vojnog povjerenika početkom februara 2012. godine i o tome postoji službena zabilješka datirana 27.2.2012.

tekstu odluke i Odluke o izmjeni odluke apsolutno različite i po izvoru i po pozivanju na članove.⁹

4. Naziv Odluke je sporan i nije u skladu s dobrom praksom donošenja provedbenog propisa. Naime, propis bi trebalo svojim nazivom da upućuje na sadržaj akta. Iz naziva ovog akta proizilazi da se radi o načinu obilježavanja vjerskih blagdana u skladu s vjerskim kalendarom, a ne o pravu zaposlenika u Ministarstvu odbrane BiH i Oružanim snagama BiH na neku vrstu odsustva s posla.
5. Članom 4. Odluke isključuje se obaveza zaposlenika propisana drugim aktom. Naime, članom 17. *Pravilnika o načinu korištenja godišnjeg odmora i odsustva* normirano je da zaposlenik za plaćeno odsustvo podnosi poseban zahtjev i nadležni organ izdaje posebno rješenje, dok je Odlukom isključeno ovo pravo.
6. Ostaje nejasno iz kojih razloga je propisano Poglavlje II. Odluke koje nosi naziv "Vjerski aspekti". U ovom dijelu Odluke, donosilac akta propisuje obavezu rukovodilaca ureda vjerskih službi da u određenom roku sačine i dostave značajne datume za obilježavanje u vjerskom kalendaru. Logično bi bilo da je ova obaveza vjerskih službenika bila ustanovljena prije donošenja ove odluke, kako bi bio postignut cilj same Odluke. Prema trenutnom stanju, cijelo poglavlje Odluke je suvišno i više se odnosi na protokolarno obilježavanje vjerskih aktivnosti. **Ta materija je već regulirana drugim aktima (konkretno, Pravilnikom o svečanostima i počastima).**
7. **Na ovom mjestu treba istaći i da je u navedenom aktu, kojim su traženi stav i mišljenje, konsultiran nevažeći zakon.** Naime, donosilac akta navodi Zakon o praznicima Republike Srpske broj: 01-477/05, od 27.7.2005., pri tome ne uzimajući u obzir da je donesen novi Zakon o praznicima Republike Srpske, br. 01-583/07, od 30.3.2007., objavljen u "Službenom glasniku Republike Srpske", broj 43/07.¹⁰ **Također, odredba člana 8. koja je relevantna za ova predmet nije propisana u ranijem, nego u novom zakonu.**
8. Bez potrebe analiziranja svake pojedinačne odredbe navedenih pozitivnih pravnih propisa koje je konsultirao, vojni povjerenik zadržava se na konstataciji da je neophodno primjenjivati Odluku Vijeća ministara BiH, konkretno član 5. stav (2) navedenog akta koji glasi:

Izuzetno od odredbi stava (1) ovog člana, dok Parlamenatarna skupština Bosne i Hercegovine ne donese zakon, državnim praznikom, u smislu utvrđivanja prava na naknadu, smatrat će se praznici utvrđeni entitetskim zakonima prema mjestu prebivališta zaposlenog.

9. U vezi s navedenim, vojni povjerenik izražava sumnju u opravdanost donošenja odluke (a slijedom toga i Odluke o izmjeni Odluke) ministra odbrane BiH u ovoj oblasti.

---

⁹ U Odluci o izmjeni i Odluke u preambuli se poziva na član 61. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02 i 102/09) kojim je definirana pozicija rukovodioca uprave, te član 13. stav (1) tačka c) i stav (2) Zakona o odbrani BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 88/05) kojim su definirane nadležnosti Ministarstva odbrane BiH.

¹⁰ Zakon dostupan na službenoj veb-stranici Narodne skupštine Republike Srpske: www.narodnaskupstinars.net

10. Vojni povjerenik podsjeća na odredbu člana 16. Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine kojim se propisuje da je ovlašten donosilac podzakonskih akata (o pravima iz radnog odnosa) Vijeće ministara BiH, a koja glasi:

" Član 16.

(Ostala prava iz radnog odnosa po osnovu plaća i naknada)

Ostala prava iz radnog odnosa po osnovu plaća i naknada pripadnici Oružanih snaga BiH ostvaruju u skladu s odgovarajućim odredbama Zakona o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine, ako nisu u suprotnosti s odredbama ovog zakona, s tim da podzakonske akte u vezi sa ostvarivanjem prava donosi Vijeće ministara BiH, na prijedlog Ministarstva odbrane BiH.

Ministarstvo odbrane BiH nije preduzelo potrebne aktivnosti na osnovu iznesenih stavova vojnog povjerenika, bez obzira na to što su utemeljeni na jasnim i nedvosmislenim propisima koji su na snazi u Bosni i Hercegovini. Zamjenik ministra odbrane BiH je krajem 2014. godine ponovo zatražio pomoć vojnog povjerenika u vezi s predmetnim pitanjem, pri čemu je u dopisu broj: 03-38-4274/14, od 11.12.2014., posebno naznačena selektivna primjena pomenute odluke u zavisnosti od nacionalnosti nadređenih u komandama i jedinicama.

2.1.8. Pritužbe na status i položaj podoficira u Oružanim snagama BiH

Tokom obilaska kasarni i jedinica Oružanih snaga BiH vojnom povjereniku najviše su se obraćali podoficiri iznoseći tvrdnje da njihov položaj u pogledu statusa i uslova rada nije na zadovoljavajućem nivou i u skladu s činjenicom da je upravo ova grupacija okosnica svih zadataka koji se izvršavaju u Oružanim snagama BiH.

Posebno je naglašena opterećenost ljudstva na obezbjeđivanju lokacije, a što za sobom povlači i pitanje novčanih primanja za vrijeme obavljanja stražarske službe, broj radnih sati na straži i dnevnice. Evidentno je da profesionalna vojna lica imaju efektivno više radnih sati dok obavljaju stražarsku i čuvarsku službu, nego što im se to prikazuje u sistemima evidencije na osnovu kojih se vrši obračun plaće.

Naime, dodatak na plaću obračunava se prema formacijskom mjestu pa shodno tome samo ta lica imaju pravo na dodatak za npr. rad s opasnim materijama, dok ostala lica, iako obavljaju stražarsku službu i vrše prebrojavanje municije za neki duži period, takav dodatak nemaju, čime se narušava osnovni princip zakona o plaćama - ista plaća za isti posao.

Također, naglašeni su i niski koeficijenti za obračun plaća u kategoriji podoficira, te izražen nesrazmjer između koeficijenta za najveći čin u kategoriji podoficira i najniži čin u kategoriji oficira, pri čemu i jedni i drugi, u mnogo slučajeva, obavljaju iste ili slične poslove.¹¹

Iako realizacija projekta prijema civilnih lica sa VSS na osnovnu oficirsku obuku ima izuzetne rezultate, podoficiri stavljaju primjedbu na činjenicu da oni, iako imaju VSS, ne mogu aplicirati na ove konkurse, pri čemu stiču utisak da će se njihova vojnička karijera okončati u kategoriji podoficira.

---

¹¹ U članu 14. Zakona o plaćama i naknadama u institucijama BiH za najveći čin u kategoriji podoficira, zastavnik I. klase, određen je koeficijent od 1,52, dok je za najniži oficirski čin, potporučnik, određen koeficijent 1,90.

Na kraju treba istaći i činjenicu da je među pripadnicima Oružanih snaga BiH izražena potreba za produženjem starosne granice za obavljanje dužnosti profesionalnog vojnog lica sa 50 na 55 za podoficire, i sa 55 na 58 za oficire čime bi se riješio problem u vezi s penzionisanjem prema važećim entitetskim zakonima.

Također, potreba za produženjem starosne granice, na što je vojni povjerenik u više navrata ukazivao i pozivao Ministarstvo odbrane BiH da pripremi potrebne analize, postoji i za kategoriju deminera, te za neka usko specijalizirana zanimanja (kao što je npr. upravljanje teškim mašinama, delaboracija municije i sl.).

2.1.9. Pritužbe na odredbe Pravila službe u Oružanim snagama BiH

Vojnom povjereniku su tokom 2014. godine profesionalna vojna lica podnosila pritužbe zbog odredbe tačke 12. Pravilo službe Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, broj: 06-02-3-4958/12 kojom je nošenje brade dozvoljeno samo za vjerske službenike, dok ostala profesionalna vojna lica *moraju biti uvijek obrijana kada su na službi i u uniformi*. Zbog nepoštivanja ove odredbe protiv pojedinaca je izricana i disciplinska mjera "OPOMENA".

Podnosioci pritužbi su se u svojim argumentima pozivali na diskriminaciju među pripadnicima Oružanih snaga BiH, te na uskraćivanje prava na vjerske slobode i nesmetano ispoljavanje vjerskih osjećaja.

Postupajući po ovom, ali i drugim predmetima sa istim predmetnim pitanjem, vojni povjerenik utvrdio je da podzakonski akt Ministarstva odbrane BiH Pravilo službe Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, broj: 06-02-3-4958/12 u dijelu koji se odnosi na ostvarivanje vjerskih prava i sloboda profesionalnih vojnih lica nije u suprotnosti s važećim zakonskim i podzakonskim aktima u Bosni i Hercegovini, i kao takav je obavezan za sve pripadnike Oružanih snaga BiH.

Ovu tvrdnju vojni povjerenik zasniva na činjenici da su ograničenja postavljena pravilima službe usko vezana sa specifičnim uslovima vršenja službe, pri čemu su svi pripadnici ulaskom u strukturu Oružanih snaga BiH, kao specifičnu organizaciju, dali svoj pristanak na ovakav vid ograničenja, a na osnovu čega je, zbog posebnih uslova rada, utvrđen i poseban dodatak na plaću za profesionalna vojna lica.

S obzirom na to da se u konkretnom slučaju ne radi o obeveznom elementu prakticanja islamske vjeroispovijesti (*farzu*), vojni povjerenik nema nadležnost osporavati podzakonski akt Pravila službe pozivajući se na zaštitu nesmetanog uživanja vjerskih prava i sloboda.

Što se tiče tvrdnje podnosioca pritužbe da je ovakva odredba diskriminirajuća, vojni povjerenik smatra da je ona postavljena spram specifičnog obavljanja dužnosti vjerskih službenika s jedne strane, te ostalih profesionalnih lica s druge strane.

Vojni povjerenik nije cijenio opravdanost ovakve odredbe, jer je to pitanje koje je usko vezano za rad vjerske službe u Ministarstvu odbrane BiH i Oružanih snaga BiH, koja je jedina pozvana da argumentirano iznese stav o opravdanosti ovakve odredbe, odnosno da li je ona suprotna osnovnim principima uživanja vjerskih prava i sloboda pripadnika islamske vjeroispovijesti u Oružanim snagama BiH.

Zbog navedenog vojni povjerenik uputio je dopis Uredu vojnog muftije pozivajući ga da, ukoliko to smatra opravdanim, s jasnim argumentima pokrene inicijativu za izmjenu tačke 12. Pravila službe u segmentu nošenja brade, u čemu će imati podršku i pomoć vojnog povjerenika, čija opredijeljenost za podršku u radu vjerskih službi nije i neće biti upitna.

2.1.10 Ostala pitanja - pojedinačni specifični slučajevi

Predmet: UPI/05/3-50-17-1-28/14

Vojnik E.A. obratio se vojnom povjereniku tražeći pomoć jer je diskriminiran u provođenju internog konkursa za školovanje na Vojnoj akademiji Grčke za školsku 2014./2015. Naime, imenovani nije bio u prilici priusustvovati javnom testiranju koje je, u sklopu konkursne procedure, održano 26.8.2014., jer mu je poziv za testiranje uručen tek 29.8.2014.

Na osnovu provedenog postupka u kojem su prikupljene relevantne činjenice, vojni povjerenik utvrdio je sljedeće:

1. vojnik E. A. diskriminiran je u postupku realizacije internog konkursa za školovanje na Vojnoj akademiji Grčke za školsku 2014./2015., jer na testiranje koje je zakazano i održano 26.8.2014. nije pozvan na način kao i ostali učesnici u postupku, već mu je poziv uručen tek 29.8.2014.
2. nadležna komisija koja je provodila interni konkurs nije preduzela sve potrebne mjere kako bi svi kandidati koji su ispunjavali uslove internog konkursa bili blagovremeno obaviješteni o mjestu i terminu održavanja testiranja. Ovim propustom imenovani je doveden u neravnopravan položaj naspram ostalih aplikanata na internom konkursu, jer mu nije pružena mogućnost da ravnopravno učestvuje u procesu izbora osoba koje će biti upućene na školovanje.
3. shodno navedenom, jasno je da je u ovom postupku prekršen princip jednakih mogućnosti za sve pripadnike Oružanih snaga BiH kako je to propisano članom 28. stav (1) Zakona o službi u Oružanim snagama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 88/05, 53/07, 59/09, 74/10 i 42/12) i to na štetu vojnika E. A.

S obzirom na utvrđeno, vojni povjerenik, u skladu s članom 4. tačka d) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH, Ministarstvu odbrane BiH i Zajedničkom štabu Oružanih snaga BiH izdaje sljedeću

PREPORUKU

1. Potrebno je da nadležna komisija za provođenje internog konkursa za školovanje na Vojnoj akademiji Grčke za školsku 2014./2015. organizira naknadno testiranje vojnika E. A., te da na osnovu rezultata ovog testa izvrši ponovno rangiranje i predloži ministru odbrane BiH listu lica za upućivanje na školovanje na Vojnoj akademiji Grčke za školsku 2014./2015.
2. Nadležna komisija za provođenje internog konkursa obavezna je uzeti u razmatranje aplikaciju i rezultate testa imenovanog s jednakom pažnjom i objektivnim pristupom kao i u slučaju drugih aplikanata.
3. Ministarstvo odbrane BiH i zajednički štab Oružanih snaga BiH dužni su preduzeti mjere kako bi se međusobna komunikacija između komandi i jedinica, te protok pošte među njima podigla na nivo koji bi spriječio ovakve propuste, naročito kada su rokovi za uručenje pismena kratki.

Ministarstvo odbrane BiH je, aktom broj: 10-34-1-3811/14, od 27.10.2014., obavijestilo vojnog povjerenika da je realiziralo navedeno preporuku, te da u je skladu s njom organizirano naknadno testiranje kandidata E.A.

Predmet: UP1/05/3-50-17-1-1/14

Kapetan O.J. podnio je pritužbu vojnom povjereniku protiv pukovnika D. M. pozivajući se na diskriminaciju, omalovažavanje, te zloupotrebu komandnih ovlaštenja, navodeći pojedinačne slučajeve sa jasnim činjenicama o postupcima pukovnika D. M. U svojoj pritužbi imenovani je posebno istakao da je 23.1.2013. podnio žalbu Generalnom inspektoratu, te da, iako je protekla skoro godina, ovaj organ nije odgovorio po žalbi.

S obzirom da se radilo o pozivanju na diskriminaciju, vojni povjerenik je aktom broj: UP1/05/3-50-17-1-1/14, od 9.1.2014., zatražio od Generalnog inspektora da dostavi informaciju o provedenoj istrazi i njenim rezultatima.

Na osnovu prikupljenih dokaza i utvrđenih činjenica, vojni povjerenik je u ovom predmetu konstatirao sljedeće:

1. navodi kapetana O. J. izneseni u pritužbi su djelimično osnovani, što je potvrdio i Generalni inspektorat Ministarstva odbrane BiH svojim aktom broj: 05-03-32-1-19-2/14, od 30.4.2014.
2. s obzirom na to da su se navodi u pritužbi odnosili na diskriminaciju, omalovažavanje, te zloupotrebu komandnih ovlaštenja, vojni povjerenik je s dužnom pažnjom pratio rad Generalnog inspektorata u ovom predmetu insistirajući na profesionalizmu i nalazima na osnovu činjenica.
3. kako je podnosilac pritužbe kapetan O. J. privremeno premješten na rejon Manjače, a pukovnik D.M., protiv koga je pritužba podnesena, upućen na školovanje, prestali su razlozi koji su uslovljavali podnošenje pritužbe.
4. imajući u vidu činjenicu da vojni povjerenik posebno prati način rukovođenja i ponašanja nadređenih u sklopu Oružanih snaga BiH (da li je prisutno omalovažavanje, povreda ljudskog dostojanstva, da li postoji očigledno šikaniranje i zloupotreba komandnih ovlaštenja), podnosilac pritužbe u svakom trenutku ponovo može tražiti pomoć vojnog povjerenika ako bude jasnih dokaza po ovom osnovu.

Predmet: UP1/05/3-50-17-1-69/13

M.M. podnio je vojnom povjereniku pritužbu kojom je zatražio pomoć u rješavanju problema u vezi s procedurom prekategoriizacije vojnih lica iz podoficira u oficire po internom konkursu Ministarstva odbrane BiH, broj: 10-34-1-3793-9/12, od 25.10.2012., za prijem oficira na poziciju 4957 (u daljnjem tekstu: Konkurs).

Naime, imenovani je kao drugorangirani na konačnoj rang-listi od 14.8.2014. za prijem oficira na poziciju 4957 - komandir, u Bijaču, trebao biti unaprijeđen i raspoređen na to mjesto, s obzirom na to da je prvorangirani na navedenoj rang-listi S. T. postavljen u čin poručnika - komandir u Sarajevu. Iz navedenog proizilazi da je postavljenjem S. T. u čin poručnika u Sarajevu, podnosilac pritužbe, kao sljedeći na rang-listi, treba biti unaprijeđen i postavljen na formacijsko mjesto broj 4957.

Provodeći istražne radnje po ovom predmetu, kao i istražne radnje po drugim predmetima u vezi s ovim konkursom, vojni povjerenik preduzeo je niz radnji kako bi se utvrdile relevantne činjenice a u pravcu zakonitog provođenja procesa unapređenja.

Tako je vojni povjerenik u više navrata osporavao zakonitost prakse Komisije za izbor oficira u pogledu načina bodovanja *rubrike 10 -dosadašnje radno iskustvo vezano za formacijska*

mjesta, a što je potvrdilo i Žalbeno vijeće pri Vijeću ministara BiH koje je Ministarstvu odbrane BiH naložilo ponavljanje postupka i bodovanja učesnika internog postupka.

Kada je riječ o podnosiocu pritužbe M.M., vojni povjerenik utvrdio je da je imenovani na prvobitnim rang-listama od 7.12.2012. bio bodovan na sljedeći način:

1. kao 14. s ukupno 25,75 bodova na FM 4957 - Bihać;
2. kao 7. s ukupno 25,75 bodova na FM 11916 - Tuzla;
3. kao 3. s ukupno 25,75 bodova na FM 11594 - Čapljina.

Nakon ponovljenog postupka i rangiranja učesnika Konkursa, na konačnim rang-listama od 14.8.2013., relevantnim za predmetni slučaj, izvršeno je sljedeće rangiranje:

FM 7148 - Sarajevo

1.J.B.	Ukupno bodova: 53,15
2. S.T.	Ukupno bodova: 46,20

FM 2619 - Tuzla

1.J.B.	Ukupno bodova: 53,15
2. S. T.	Ukupno bodova: 46,20

FM 4597 - Bihać

1. S. T.	Ukupno bodova: 46,20
2. M. M.	Ukupno bodova: 27,35

Ove tri liste navedene su zato što je J. B. postavljen u Tuzli, te je S. T. kao drugorangirani postavljen u Sarajevu, dok isti slučaj nije bio s M. M., kojeg kao drugorangiranog u Bihaću Ministarstvo odbrane BiH nije postavilo a što je bilo obavezno u skladu s Pravilnikom o unapređenju i Kriterijima i procedurama za prijem i raspored oficira i podoficira u Oružanim snagama BiH.

Iz navedenog je evidentno da je imenovani bio oštećen zbog propusta Ministarstva odbrane BiH da i u njegovom slučaju postupi jednako kao i u slučaju S. T. na što je vojni povjerenik više puta skretao pažnju i pozivao odgovorne da postupe u skladu sa zakonskim i podzakonskim aktima podstičući sporazumno rješenje predmeta u korist podnosioca pritužbe. Također, vojni povjerenik je dopisima od 18.2.2014., te 10.7.2014. tražio od Generalnog inspektorata Ministarstva odbrane BiH da dostavi izvještaje o istrazi u predmetu M. M. Konačno, u svom dopisu broj: 05-03-32-1-1-133-8/13, od 18.7.2014., Generalni inspektorat izvijestio je vojnog povjerenika da je *Odlukom ministra odbrane o prijemu vojnih lica u kategoriju oficira OSBiH, broj: 10-34-3-2464/14, od 23.6.2014., izvršen prijem OR-6 M.M. u kategoriju oficira s danom 1.7.2014.*

Predmet: UPI/05/3-50-17-1-9/14

Poručnik Z.D., raspoređen u Centru za osnovnu obuku (COO) u Pazariću, obratio se vojnom povjereniku u vezi s određenim pojavama u COO, kao što su: ucjenjivanje, mobing, seksualno uznemiravanje, krivotvorenje (falsificiranje) obuke ili ocjene i sl.

Također je upoznao vojnog povjerenika o provedenoj internoj istrazi protiv starijeg vodnika H. N. od strane komandanta COO, o njegovoj žalbi Komandi obuke i doktrine (KoiD) te formiranju vojno – disciplinske komisije od strane komande u vezi s incidentom koji se desio u COO, a koji ima elemenata nacionalne netrpeljivosti i mržnje. Vojni povjerenik je aktom

broj: UP1/05/3-50-17-1-9/14, od 11.02.2014., hitno zatražio informaciju o provedenoj istrazi i njenim rezultatima od Generalnog inspektorata pri Ministarstvu odbrane BiH.

Naglasio je da traži da se slučaj ispita s povećanim stepenom opreza i promišljanja s obzirom na to da navodno ima naznaka nacionalne netrpeljivosti koje su rezultat uvreda na nacionalnoj osnovi. Istovremeno je istakao bojazan da ovakva situacija može uzrokovati nepovoljnu situaciju u Centru za osnovnu obuku u Pazariću.

Generalni inspektorat je vojnom povjereniku aktom broj: 05-03-32-1-1-24-51/14, od 17.4.2014., predočio rezultate provedene istrage, te dostavio Rješenje o izricanju disciplinske kazne broj: 16-15-14-03-34-5-327-32/13, od 27.1.2014. Iz navedenog akta je vidljivo da je starijem vodniku H.N., prema navedenom utvrđenom činjeničnom stanju, Prvostepeno vojnodisciplinsko vijeće izreklo disciplinsku kaznu: *zaustavljanje u napredovanju u službi i unapređenju u trajanju od jedne godine.*

Također, na osnovu prikupljenih činjenica i dokaza u vezi s pojavama u COO utvrđena je i osnovanost sljedećih navoda:

1. stražari napuštaju stražarsko mjesto i odlaze u kladionice, prodavnice i kafane za vrijeme stražarske službe,
2. nisu blagovremeno preduzete potrebne mjere od strane nadležnih nakon saznanja da je iz magacina nestalo 200 kilograma mesinganih čahura,
3. zloupotreba pečata i falsificiranje dokumenata radi ostvarivanja prava na kredit,
4. prisustvo profesionalnog vojnog lica i uključivanje u ocjenjivanje na ulaznom testiranju 13. klase kandidata na obuci u maju 2013. i pored toga što je u to vrijeme bio na planiranom godišnjem odmoru,
5. neovlašteno primanje materijalnih poklona od pojedinaca iz 13. klase kandidata za vrijeme i po završetku obuke (ruksaci, satovi, alkohol, slike i sl.),
6. nisu preduzete potrebne mjere od nadležnih na okolnosti ustanovljenog manjka jorgana od komisije za inventarisanje,
7. ocjenjivanje službenom ocjenom "odličan" profesionalnih vojnih lica kojima je izrečena disciplinska mjera u periodu ocjenjivanja,
8. nisu blagovremeno preduzete potrebne mjere od strane nadležnih nakon krađe drva ispred objekta na strelištu,
9. prepravljavanje pojedinih testova 13. klase kandidata na obuci kao u slučaju kandidata H.S.

3. USLOVI ŽIVOTA I RADA U KASARNAMA ORUŽANIH SNAGA BiH

U okviru svojih redovnih aktivnosti i zakonskih ovlaštenja vojni povjerenik je i tokom 2014. godine boravio u najavljenim i nenajavljenim posjetama kasarnama i jedinicama Oružanih snaga BiH s ciljem ostvarivanja uvida u uslove boravka, života i rada pripadnika Oružanih snaga BiH. U nastavku dajemo pregled i detaljnije nalaze vojnog povjerenika s lokacija koje je posjetio.

Većina navedenih teškoća je već uočena prilikom prethodno obavljenih najavljenih i nenajavljenih posjeta vojnog povjerenika jedinicama i komandama Oružanih snaga BiH. Vojni povjerenik je i ranije isticao teškoće ovog tipa u dosadašnjoj korespondenciji s nadležnima u Ministarstvu odbrane BiH i u Zajedničkom štabu Oružanih snaga BiH, kao i u izvještajima i informacijama upućivanim Zajedničkoj komisiji za odbranu i sigurnost BiH.

Nakon brojnih posjeta kasarnama, jedinicama i lokacijama Oružanih snaga BiH, vojni povjerenik na ovom mjestu izdvaja i detaljnije opisuje samo neke od njih.

3.1. Nenajavljena posjeta kasarni "Žarko Zgonjanin", Prijedor

Prilikom posjete, vojni povjerenik obišao je prostore u kojima vojna lica obavljaju svakodnevne poslove i radne zadatke.

U pogledu uočenog stanja na ovoj lokaciji ističe se uređenost sanitarnog (higijenskog) i kuhinjsko-trpezarijskog bloka, uređenost prostorija kao i sale gdje se održavaju redovni brifinzi, a što je posljedica izdate Preporuke vojnog povjerenika koja je bila predmet Izvještaja o radu za 2010. godinu.

Od teškoća s kojima se susreću pripadnici ove čete, može se izdvojiti sljedeće:

- nedostatak potrebnog osoblja jer je u proteklom periodu ova četa ostala bez 35 lica kojima je istekao profesionalni ugovor radi navršavanja godina života. Četa trenutno ima 78 profesionalnih vojnih lica, a nedostaje joj još 53¹².
- U obavljanju primarnih aktivnosti jedinice koja je određena za deklariranu jedinicu po PARP-u¹³, a imajući u vidu nedostatak potrebnog personala, malo prostora ostaje za kursiranje i školovanje u inozemstvu pripadnika ove jedinice. Shodno navedenom otežano je i kolektivno i individualno osposobljavanje.
- Tokom posjete vojnog povjerenika otvoreno je i pitanje zadržavanja uniformi, od kojih su neke stare i po sedam godina.
- Postavljeno je i pitanje finansijskih posljedica primjene važećih propisa, koji se odnose na upućivanje na vježbe vojnih lica i obavezu obavljanja stražarske službe. Ovi radni zadaci primjenom važećih zakonskih propisa destimulirajuće djeluju na pripadnike Oružanih snaga BiH.
- Uslovi života i rada na isturenim lokacijama prilikom njihovog obezbjeđivanja također je akcentirano kao poteškoća. Potrebno je poboljšati uslove života i rada na stražarskim mjestima, a posebno je potrebno poboljšati ishranu.

Na kraju vojni povjerenik želi istaći da je, iako svjestan da su spomenute lokacije na kojima su upitni uslovi života i rada, često predmet prosuđivanja da li se radi o perspektivnim ili

---

¹² Stanje s danom 1.4.2014.

¹³ Kao što su individualne i kolektivne obuke, bojeva gađanja, vježbe, redovne fizičke provjere, davanje obezbjeđenja koje su u nadležnosti 6. pbr.

neperspektivnim lokacijama, do eventualne predaje ovih lokacija lokalnim zajednicama, profesionalnim vojnim licima koji borave i rade u njima potrebno stvoriti minimum uslova za obavljanje svakodnevnih aktivnosti i radnih zadataka.

3.2. Najavljena posjeta Komandi podrške i Komandi za upravljanje personalom Oružanih snaga BiH, Banja Luka

Vojni povjerenik boravio je 18.9.2014. u najavljenoj posjeti Komandi podrške (KP) i Komandi za upravljanje personalom (KUP) Oružanih snaga BiH u kasarni "Kozara", Banja Luka.

Najavljena posjeta obavljena je u saradnji s predstavnicima Misije OSCE-a u BiH.

Tokom posjete istaknuti su misija, organizaciono-formacijska struktura, aktivnosti inspektora u KPOSBiH, težišne aktivnosti obuke, aktivnosti na realizaciji plana uništenja MiMES-a u 2014. godini, provođenju 100% inspekcija LSN i LSM u 2014. godini. Također, prezentirane su težišne aktivnosti KPOSBiH u 2014. godini, stanje personala u ovoj komandi, te ometači u radu.

Među ovim posljednjim istaknuti su: problemi u održavanju skladišta MiMES-a, problemi sa isplatom naknada za lica koja rade s opasnim materijama, nedostatak skladišnog prostora gdje je evidentirana visoka vlažnost zraka zbog loših vremenskih uslova, te nedostatak materijalnih sredstava za obnovu infrastrukture. Tu je naglašen problem s procedurama trošenja odobrenih novčanih sredstava. Evidentna je sve manja operativnost transportnih kapaciteta kao i problemi u nabavci rezervnih dijelova.

Među najvećim problemima u radu KPOSBiH trenutno se mogu izdvojiti:

- nedostatak resursa,
- opterećenost na obezbjeđenju lokacija,
- pitanje novčanih primanja za vrijeme obavljanja stražarske službe, broj radnih sati na straži i dnevnice,
- infrastrukturna pitanja.

Po obavljanju najavljene posjete Komandi podrške Oružanih snaga BiH, vojni povjerenik posjetio je i Komandu za upravljanje personalom (KUP).

Parlamentarni vojni povjerenik i predstavnici KUP-a izvršili su analizu (rekapitulaciju) problematike evidentirane u posjeti 2012. godine, te su se osvrnuli na trenutne teškoće i šta je to što je potrebno uraditi u narednom periodu.

Tokom posjete predstavnici KUP-a upoznali su vojnog povjerenika s procesom ažuriranja elektronske baze podataka i personalnih dosjea. Posebno su istakli probleme u vezi sa izradom rang-liste za unapređenje oko validnosti naredbi koje su donesene u tranzicijskom periodu, o problemima vrednovanja kurseva i specijalističke obuke te edukacije u cjelini. Naglašen je proces provođenja Pravilnika o profesionalnom razvoju te Pravilnika o usklađenosti određenih VeS-ova u profesionalnom razvoju vojnih lica. Posebno se insistira na transparentnosti i poštivanju zakonitosti te usklađenosti podzakonskih akata s vremenom u kojem se donose odluke.

Vojni povjerenik naznačio je važnost ažurnog vođenja i upravljanja personalom evidencijom, te potrebu da se u skladu s odredbama upravnog postupka svi akti koji se tiču nastanka, promjene ili prestanka nekog pravnog odnosa, a odnose se na pojedina PVL

moraju dostavljati komandi za upravljanje personalom od strane PVL o čijim se pravima i obavezama radi, a ista obaveza važi i za matične jedinice u roku određenim upravnim postupkom. U svim jedinicama OSBiH potrebno je održati radionice ili drugi oblik informiranja kojim bi se pripadnici OSBiH upoznali sa svojim pravima i dužnostima koji su usko vezani za njihovu personalnu evidenciju.

3. 3. Najavljena posjeta 6. pješadijskoj brigadi Oružanih snaga BiH, Banja Luka

Vojni povjerenik boravio je 19.9.2014. u najavljenoj posjeti 6. pješadijskoj brigadi Oružanih snaga BiH. Najavljena posjeta obavljena je u saradnji s predstavnicima Odjela za sigurnosnu saradnju Misije OSCE-a u BiH.

Prilikom obilaska kasarne „Kozara“ u Banjoj Luci, te razgovora s najvišim rukovodstvom Operativne komande i 6. pješadijske brigade Oružanih snaga BiH, posebno su naglašeni misija, organizaciono - formacijska struktura i stanje personala u ovoj brigadi kao i ključne aktivnosti, te ometači u radu. Među ovim posljednjim istaknuti su: nedostatak vojnika (nepopunjenost), nedostatak resursa, velika opterećenost na obezbjeđenju lokacija, pitanje novčanih primanja za vrijeme obavljanja stražarske službe kao i broj radnih sati na straži, pitanje isplate toplog obroka za tu kategoriju lica, brojni infrastrukturni problemi, problem s određivanjem vojno-evidencijske specijalnosti VES.

Jedna od značajnih teškoća u ovoj brigadi je i činjenica da Ministarstvo odbrane BiH ne dostavlja na vrijeme unapređenja profesionalnih vojnih lica, što u stvarnosti pravi velike probleme. Problemi su evidentni i oko kriterija za unapređenje jer rukovodne dužnosti još uvijek nisu vrednovane na pravi način.

Popunjenost vojnicima je problem kao i činjenica da su budžetska sredstva centralizirana što otežava rad komande u rješavanju aktuelnih problema. Naime, zahtjev po pitanju korištenja novčanih sredstava od strane komande brigade se dostavljaju sporo do nadležnih jer je u samoj komunikaciji taj "lanac" jako dug. Evidentni su problemi i oko nabavke opreme za deminere što u cjelini usporava proces protuminskih akcija.

Tokom razgovora istaknuta je potreba operativnijeg i bržeg rješavanja pitanja nabavki potrebne opreme, rezervnih dijelova te da se unaprijedi stanje po pitanju operativnosti transportnih sredstava u jedinicama.

U skladu s ubičajenom praksom prilikom posjeta kasarnama i jedinicama Oružanih snaga BiH, vojni povjerenik održao je odvojene sastanke s oficirima, podoficirima i vojnicima, s kojima je razgovarao o uslovima života i rada u sklopu obavljanja profesionalne vojne službe, te drugim pitanjima koja su pripadnici Oružanih snaga BiH iznosili kao bitna.

Kao teškoće u radu koje su oficiri istakli, između ostalih, izdvajamo:

- pitanje izvršavanja vojnih vježbi prilikom kojih je vojno lice na određen način kažnjeno s obzirom na to da mu se u tom slučaju umanjuju finansijska primanja;
- nepostojanje vremenskog ograničenja za broj i period otkomandi;
- obezbjeđenje osnovnih uslova za rad za telekomunikacioni sistem, nepostojanje strateškog planiranja u ovoj oblasti;
- problem kvarljivosti namirnica s posebnim akcentom na konzerve sumnjivog mirisa i kvaliteta.

Kategorija podoficira u svojim izlaganjima među najznačajnijim problemima ističe:

- niski platni koeficijenti podoficira;
- pitanje priznavanja podoficirskih kurseva apsolviranih prije tzv. vraćanja u početnu kategoriju;
- pitanje troškova liječenja, odnosno zdravstvene zaštite u slučaju povrede na terenu.

Naposlijetku, kategorija vojnika istakla je pitanja organiziranja kurseva stranih jezika za vojnike, te obavezu čuvanja straže i nepostojanje finansijskih prinadležnosti za to.

Vojni povjerenik je 19.9.2014. boravio u najavljenj posjeti skladištu MiMES-a Oružanih snaga BiH "Krčmarice", o čemu je detaljniji pregled dat u naslovu 2.1.5.

3.4. Najavljena posjeta 3. pješadijskom (Republika Srpska) puku Oružanih snaga BiH

Vojni povjerenik boravio je 19.9.2014. u najavljenj posjeti 3. pješadijskom (Republika Srpska) puku Oružanih snaga BiH.

Vojni povjerenik se ovom prilikom susreo s rukovodstvom i pripadnicima 3. pješadijskog (Republika Srpska) puka. Tom prilikom komandant puka održao je brifing u kojem su prezentirane planirane i realizirane aktivnosti pripadnika 3.pješadijskog (Republika Srpska) puka, kao i problemi i teškoće koji utiču na rad puka.

Posjeti su prisustvovali i predstavnici Operativne komande Oružanih snaga BiH s general-majorom Draganom Vukovićem na čelu, brigadni general Radovan Ilić, komandant 6. pješadijske brigade Oružanih snaga BiH, predstavnici Generalnog inspektorata, te predstavnici Odjela za sigurnosnu saradnju Misije OSCE-a u BiH s majorom (u penziji) Johnom Martinom na čelu.

Po okončanju najavljene posjete 3. pješadijskom (Republika Srpska) puku Oružanih snaga BiH, vojni povjerenik iznosi svoja zapažanja, i to:

- planirane aktivnosti puka u 2014.godini realizirane su i pored niza teškoća s kojima se puk susretao (npr. obilježavanje dana VRS i dana puka, obilježavanje Vidovdana-krsne slave VRS i puka),
- puk ima odličnu saradnju sa institucijama Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, s vjerskom službom u Oružanim snagama BiH, sa Srpskom pravoslavnom crkvom i lokalnim zajednicama,
- saradnja s nevladinim organizacijama i udruženjima je kontinuirana i uspješna (boračka organizacija RS, Udruženje poginulih boraca VRS i ostalim),
- puk je učestvovao u mnogim humanitarnim aktivnostima i kulturnim događajima (Muzej Puka i Klub je posjetilo preko 30 delegacija - šest stranih i preko 2500 lica).

Problemi koji su evidentirani prilikom posjete 3. pješadijskom (Republika Srpska) puku dostavljeni su u Informaciji vojnog povjerenika Ministarstvu odbrane BiH i Zajedničkom štabu Oružanih snaga BiH, a podjednako se odnose i na preostala dva puka Oružanih snaga BiH.

3.5. Najavljena posjeta Komandi za obuku i doktrinu Oružanih snaga BiH, Travnik

Najavljena posjeta Komandi za obuku i doktrinu Oružanih snaga BiH u Travniku realizirana je 9.10.2014.

Na osnovu informativnog brifinga komandanta KOiD, obilaska kruga kasarne "Travnik" i prostorija u kojima borave i rade pripadnici Oružanih snaga BiH, te zasebnih sastanaka i razgovora s podoficirima, oficirima i kadetima na osnovnoj oficirskoj obuci koji su primljeni kroz realizaciju konkursa za prijem civilnih lica sa VSS u Oružane snage BiH, vojni povjerenik smatra da se utvrđene teškoće mogu podijeliti na:

1. uslove boravka i rada u kasarni "Travnik",
2. opremu za rad i organiziranje obuka za pripadnike Oružanih snaga BiH,
3. stanje ljudskih prava i osnovnih sloboda pripadnika Oružanih snaga BiH.

Opći zaključak je da je KOiD izuzetno dobro organiziran dio Oružanih snaga BiH i da su rezultati koje postižu kroz organiziranje i realizaciju velikog broja obuka i programa usavršavanja pripadnika Oružanih snaga BiH na izuzetnom nivou.

Također, popunjenost same jedinice, te zastupljenost žena su na zadovoljavajućem nivou, pri čemu nije zabilježeno uznemiravanje pripadnika Oružanih snaga BiH po bilo kojem osnovu. Međusobna dobra koordinacija i komunikacija pripadnika Oružanih snaga BiH u KOiD-u je zapažena i vojni povjerenik cijeni da je takav odnos zapravo i glavni preduslov za dobar rad KOiD-a.

Svakako treba izdvojiti i značaj novoformirane privremene sekcije za obuku iz oblasti skladištenja naoružanja i MiMES-a koja će dati značajan doprinos sigurnosti u pogledu nadzora nad municijom. Trenutno sekcija nema rukovodioca, a predviđeno je da na njenom čelu bude pukovnik.

Kao i u ostalim kasarnama koje je obišao vojni povjerenik, i u kasarni "Travnik" više su nego evidentni određeni nedostaci koji u znatnoj mjeri remete redovno obavljanje poslova i radnih zadataka pripadnika Oružanih snaga BiH. Među ovim nedostacima mogu se izdvojiti sljedeći:

- nedostaju osnovna sredstva za održavanje prostorija i kruga kasarne,
- potrebno je izmještanje željeznog otpada iz kruga kasarne,
- prostorije za rad i boravak pripadnika Oružanih snaga BiH su neuslovne,
- komanda traži rješavanje pitanja kantine,
- nedostaju osnovni rekviziti i oprema za rad i organiziranje obuka za pripadnike Oružanih snaga BiH.¹⁴

3.6. Najavljena posjeta 4. pješadijskoj brigadi Oružanih snaga BiH

Vojni povjerenik boravio je 10. i 11.12.2014. u najavljenoj posjeti Komandi i jedinicama 4. pješadijske brigade Oružanih snaga BiH koje su smještene u Čapljini, Livču i Bileći.

Najavljena posjeta obavljena je u saradnji s predstavnicima Odjela za sigurnosnu saradnju Misije OSCE-a u BiH.

---

¹⁴ Ilustracije radi, KOiD nema nijednu loptu u svom vlasništvu, pa je o ostalim rekvizitima suvišno i govoriti.

Na osnovu informativnog brifinga komandanta 4. pbr, obilaska komandi i jedinica 4 pbr u Livču, Čapljini i Bileći, razgovora s vojnicima, podoficirima i oficirima, vojni povjerenik u nastavku daje svoja zapažanja koja su mogu podijeliti na:

1. posjetu 8. rotaciji (1. rotaciji) za učešće u post ISAF Misiji (ODLUČAN ODGOVOR) u Afganistanu u Livču,
2. posjeta komandi 4. pbr u Čapljini
3. posjeta 2. bataljonu 4. pbr u Bileći.

Prije obrade izdvojenih oblasti treba naglasiti da vojni povjerenik cijeni kako je segment poštivanja osnovnih ljudskih prava i sloboda u ovoj brigadi na dobrom nivou.

Međusobna dobra koordinacija i komunikacija pripadnika Oružanih snaga BiH u ovoj brigadi je, između ostalog, rezultat napora komandanta i njegovih saradnika da se poslovi i radni zadaci obavljaju u duhu dobre vojničke prakse poštujući prava i obaveze svakog pojedinca.

U nastavku dajemo pregled obilaska komandi i jedinica i zapažanja vojnog povjerenika koja su rezultat ličnog uvida u stanje, i to:

3.6.1. Posjeta 8. rotaciji za učešće u post ISAF Misiji u Afganistanu, Livač (posjeta 1. rotaciji za učešće u post ISAF Misiji (ODLUČAN ODGOVOR) u Afganistanu u Livču)

Tokom posjete 1. rotaciji za učešće u post ISAF Misiji u Afganistanu u Livču, vojni povjerenik istakao je da je tokom svog obilaska 4. rotacije Oružanih snaga BiH u operaciji podrške miru ISAF u Islamskoj Republici Afganistan 2012. godine, kao najizraženije probleme registrirao:

- a) teškoće s prohodnošću sistema komunikacije između osoba koja se nalaze u misiji i s odgovornim osobama u Zajedničkom štabu i komandama Oružanih snaga BiH, i s njihovim porodicama u Bosni i Hercegovini,
- b) evidentirane su teškoće s opremom i uniformama koji su se u velikoj mjeri po kvalitetu razlikovali od opreme i uniformi pripadnika danskog kontingenta u čijem sastavu je bila 4. rotacija. Osim lošeg kvaliteta, oprema i uniforma nisu prilagođeni klimatskim uslovima u Afganistanu. U vezi s ovim problemom, vojni povjerenik zatražio je od Ministarstvo odbrane BiH da prilikom nabavke opreme i uniformi mora voditi računa o kvalitetu i klimatskim uslovima u koje se pripadnici Oružanih snaga BiH šalju, pri čemu se potrebni podaci o specifikaciji potrebne opreme u pogledu kvaliteta i optimalnih referenci za klimatsko područje IR Afganistan mogu dobiti i od Misije NATO-a.
- c) Kao poseban problem koji se javio u posljednje vrijeme jeste činjenica da Ministarstvo odbrane BiH i Zajednički štab Oružanih snaga BiH nisu uspostavili jasno definirane procedure o repatrijaciji profesionalnih vojnih lica koja se nalaze u misijama podrške miru izvan Bosne i Hercegovine u slučaju povrede ili nesreće, čemu se svakako mora posvetiti dužna pažnja, a na čemu će i vojni povjerenik insistirati.

Posebno je značajan podatak da u 1. rotaciji učestvuje i pet pripadnica Oružanih snaga BiH što je do sada najveći broj žena koje učestvuju u jednoj rotaciji, i vojni povjerenik cijeni da je ovim postupkom 4. pbr dala izuzetan doprinos u pravcu ostvarivanja ravnopravnosti žena i značaja njihove uloge u Oružanim snagama BiH.

3.6.2. Posjeta komandi 4. pješadijske brigade u Čapljini

Iz brifinga komandanta 4. pbr generala Kolende mogu se istaći podaci da je brigada razmještena na pet lokacija, da su žene u ovoj brigadi zastupljene sa 5.03%, te da brigada osigurava 19 lokacija od koji je 11 proglašeno neperspektivnim, što u velikoj mjeri otežava izvršavanje redovnih poslova i radnih zadataka.

Poseban doprinos dali su pripadnici 4. pbr pružajući pomoć civilnom stanovništvu tokom poplava koje su zadesile Bosnu i Hercegovinu. Njihov nesebičan angažman stanovništvu svakako je zapažen, a parlamentarni vojni povjerenik je to posebno pohvalio.

Istovremeno, ova brigada vrlo uspješno učestvuje u misijama mira što ide u prilog ocjeni da je riječ o dobro uređenoj i organiziranoj brigadi.

Među poteškoćama koje su tokom obilaska kasarne i razgovora s profesionalnim vojnim licima uočene, vojni povjerenik posebno želi skrenuti pažnju i izraziti svoju zabrinutost o sljedećem:

- a) i ove godine su evidentni problemi oko grijanja prostorija u kojima borave i rade pripadnici Oružanih snaga BiH. Naime, iako je sezona grijanja počela 15.11.2014., Ministarstvo odbrane BiH još uvijek nije izvršilo nabavku ogrjevnog drveta, pravdajući to kompliciranim sistemom javnih nabavki. Ipak, vojni povjerenik cijeni da je u ovom slučaju najveći problem neadekvatno planiranje nabavke energenata i veoma je izražena činjenica da se ni ove godine rješavanju ovog pitanja nije pristupilo s potrebnom odgovornošću, pa se shodno navedenom ogrjevno drvo u kasarnama može očekivati za oko dva mjeseca. Uporedo s problemom ogrjevnog drveta, problem usložnjava i činjenica da su u deficitu i ostali energenti kao što su: mazut, uglj i plin.
- b) uočen je nedostatak određenih artikala i osnovnih prehrambenih proizvoda čemu je uzrok, s jedne strane, kašnjenje narudžbenica, a s druge, neadekvatno planiranje količine i dinamika nabavke određenih artikala, što u konačnici trpe profesionalna lica koja su najmanje kriva za ove propuste. Na ovu pojavu vojni povjerenik je već skretao pažnju, ali se i dalje pitanju distribucije potrebnih prehrambenih artikala nije posvetila odgovarajuća pažnja.
- c) posebno zabrinjava operativnost motornih vozila koja su u upotrebi, pri čemu je njihova ispravnost više nego upitna, čime se ugrožavaju životi pripadnika Oružanih snaga BiH koji su primorani da ih koriste. Sa stepenom hitnosti mora se pristupiti nabavci rezervnih dijelova i pneumatike, kako bi se barem donekle ublažila opasnost upravljanja njima.

3.6.3. Posjeta komandi 2. bataljonu 4. pješadijske brigade u Bileći

Tokom brifinga komandanta lokacije istaknuti su podaci da je popunjenost jedinice oko 82%, pri čemu je procenat žena 3,62%.

Problem koji je posebno naglašen, a koji je vojni povjerenik registrirao u svim jedinicama, jeste usklađivanje ličnog VES-a s formacijskim.

Posebno treba istaći pomoć ove jedinice ugroženom stanovništvu tokom poplava, koja je za svoj nesebičan rad dobila i priznanje grada Bijeljine.

Nakon posjete 2. bataljonu 4. pješadijske brigade, obilaska prostora kasarne, te razgovora s pripadnicima Oružanih snaga BiH, vojni povjerenik iznosi sljedeća zapažanja:

- a) i u ovoj jedinici evidentan je nedostatak ogrjevnog drveta, energenata, te nekih od osnovnih prehrambenih artikala,
- b) dosadašnja ulaganja u kasarnu bila su minimalna iako se radi o perspektivnoj lokaciji i kasarni koja je izgrađena 1885. godine,
- c) posebno zabrinjava činjenica da je veliki problem s vodosnabdijevanjem lokacije, a da rješavanje tog problema ne zahtijeva značajnija finansijska sredstva. Za sada objekti u kasarni se snabdijevaju cisternama vode iz grada Bileće, pri čemu im je lokalna zajednica izašla ususret s mogućnošću da im ovu vodu ne naplaćuje.

Tokom sastanka s vojnicima i podoficirima vojnom povjereniku skrenuta je pažnja na:

- a) opterećenost ljudstva na obezbjeđivanju lokacije, a što za sobom povlači i pitanje novčanih primanja za vrijeme obavljanja stražarske službe, broj radnih sati na straži i dnevnice,
- b) problemi s određivanjem osnovnog i dopunskog VES-a u vezi s primjenom Pravilnika o upravljanju profesionalnim razvojem,
- c) vrednovanje kurseva i specijalističkih obuka koji su organizirani u vojsci RS-a, te njihova ekvivalencija naspram kurseva koji su organizirani u vojsci FBiH,
- d) nedostatak svinjskog programa u ishrani iako postoji veoma izražena potreba za njim.

3.7. Nenajavljena posjeta 3. bataljonu 6. pješadijske brigade Oružanih snaga BiH, Orašje

Dana 22.12.2014. vojni povjerenik bio je u nenajavljenoj posjeti 3. bataljonu 6. pješadijske brigade Oružanih snaga BiH koja je smještena u Orašju.

Vojnog povjerenika je ovom prilikom primio komandant pukovnik Mato Zrmić.

Razlog nenajavljene posjete bio je uvid u stvarno stanje u pogledu uslova boravka i rada pripadnika Oružanih snaga BiH, s obzirom na činjenicu da je lokacija tokom elementarne nepogode - poplava u Bosni i Hercegovini bila u potpunosti poplavljena sa 100 % oštećenjem objekata namijenjenih za boravak i rad profesionalni vojnih lica.

Ukupna šteta na lokaciji procijenjena je na 194 150 KM.

Prije iznošenja zapažanja o zatečenom stanju, vojni povjerenik želi posebno istaći doprinos koji su pripadnici 3. bataljona 6. pješadijske brigade Oružanih snaga BiH pružili tokom pomoći stradalom stanovništvu pogođenom poplavama u Bosni i Hercegovini. Koliki je značaj njihovog nesebičnog angažmana govori i činjenica da su skoro dva mjeseca bili u 24-satnom angažmanu na terenu, dok su istovremeno i njihova imovina i porodice bili pogođeni poplavama. Ovakav čin ne samo pripadnika 3. bataljona 6. pj.brigade, već i ostalih komandi i jedinica Oružanih snaga BiH koje su locirane u poplavljenim zonama vrijedan je svakog divljenja i pažnje.

Međutim, unatoč nesebičnom zalaganju, pa i rizikujući vlastite živote, Ministarstvo odbrane BiH i Zajednički štab Oružanih snaga BiH nisu pružili potrebnu pomoć onim pripadnicima Oružanih snaga BiH koji su učestvovali u spašavanju i pomoći, a koji su i sami pretrpjeli štetu na pokretnoj i nepokretnoj imovini. U ovom slučaju izostala je briga, pa i međusobna solidarnost s pripadnicima Oružanih snaga BiH koji su potvrdili značaj i ulogu Oružanih snaga BiH u društvu, dali nemjerljiv doprinos pozitivnoj slici o Ministarstvu odbrane BiH i Oružanim snagama BiH, a s druge strane su i sami pogođeni poplavama i prepušteni su da se sami nose s posljedicama ove katastrofe.

Nakon obilaska lokacije kasarne "Sinovi Posavine", te razgovora s pripadnicima Oružanih snaga BiH, vojni povjerenik utvrdio je sljedeće:

- veći dio lokacije je vraćen u prvobitno stanje, i to najviše zahvaljujući ličnom angažmanu pripadnika 3. bataljona 6. pješadijske brigade koji su sami obavili građevinske i druge potrebne radove, što uključuje i dovođenje svih instalacija na lokaciji u ispravno stanje,
- za okončanje radova potrebno je izvršiti nabavku građevinskog i izolacionog materijala u iznosu od oko 47 000 KM. Iako je ministar odbrane BiH donio odluku o nabavci robe za ovu lokaciju broj: 11-03-26-3573-1/14, od 14.11.2014., do dana posjete ona nije realizirana pri čemu su za njenu realizaciju odgovorni pomoćnik ministra za nabavku i logistiku, pomoćnik ministra za finansije i budžet i načelnik Zajedničkog štaba Oružanih snaga BiH;
- na lokaciji nema plina što je direktni propust Ministarstva odbrane BiH u procesu planiranja i pravovremenog provođenja javnih nabavki. U objektima nema grijanja i prostori više liče na veliku hladnjaču nego na mjesto boravka i cjelodnevnog, pa i noćnog, rada pripadnika Oružanih snaga BiH, u što se i vojni povjerenik sam uvjerio. Međutim, ukoliko se pitanje nabavke plina i riješi, to neće biti dovoljno što se tiče grijanja lokacije sve dok se ne okončaju izolacioni radovi za što se potražuje oko 47 000 KM, odnosno dok se ne realizira pomenuta odluka, jer se grijanje u objektima prema sadašnjem stanju ne može uključiti.
- zahvaljujući razumijevanju komandanta lokacije, te njegovom nastojanju da svoje ljude ne izlaže krajnje nehumanim uslovima rada u hladnim prostorima, oni su privremeno razmješteni u manje kontejnere u kojima je moguće uključiti grijalice, pa je u njima donekle i toplije raditi. Međutim, ovo je samo privremeno rješenje i ne može se tretirati kao situacija koja može trajati u nedogled, jer su to mali i neuslovni prostori;
- tokom poplava svi pripadnici Oružanih snaga BiH 3. bataljona 6. pješadijske brigade bili su angažorani u pružanju pomoći stanovništvu, a straža i čuvanje kasarne organizirano čamcima, dok je komanda bila izmještena na drugoj lokaciji;
- pripadnici Oružanih snaga BiH koji su učestvovali u pomoći nisu imali adekvatnu opremu za djelovanje u uslovima poplava, adekvatne čamce za kretanje na izuzetno opasnom terenu, čime su zapravo rizikovali vlastite živote. Naime, na lokaciji je ranije tražena potrebna oprema za ovakvu vrstu djelovanja, s obzirom na teren na kojem se kasarna nalazi, međutim ni danas, nakon što su se zahtjevi pokazali više nego opravdanim, Ministarstvo odbrane BiH nije pristupilo rješavanju ovog problema te izradi planova za nabavku potrebne opreme. Gumeni čamci bez reflektora pokazali su se neadekvatnim u ovakvim situacijama.
- tokom poplava 14 motornih vozila bilo je poplavljeno, što je dodatno otežalo probleme koje ova lokacija ima s motornim vozilima a koja se ogleda u činjenici da nemaju nijedno registrirano vozilo i nema potrebnih rezervnih dijelova za njihovo održavanje (gume, akumulatori i sl). Kao razlog neregistriranja vozila navodi se nepostojanje ugovora s firmom za obavljanje tehničkog pregleda što je opet odgovornost Ministarstva odbrane BiH.
- posebno zabrinjava činjenica da je na lokaciji smješteno skladište municije koje je bilo poplavljeno. Posebna komisija izvršila je pregled municije, izdvojila ispravnu - stabilnu od nestabilne municije, ali do danas pitanje odvoženja i delaboracije ove municije nije riješeno. Ministarstvo odbrane BiH i Oružane snage BiH trebaju posvetiti dužnu pažnju izmještanju s lokacije ove municije, označene kao nestabilne.
- na kraju, kao poseban problem ove lokacije istaknuta je popunjenost koja ne odgovara onome što je predviđeno za ovu lokaciju.

4. PROCJENA STANJA LJUDSKIH PRAVA I PREPORUKE PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BiH ZA OTKLANJANJE UOČENIH NEDOSTATAKA

Na osnovu činjenica iznesenih u ovom izvještaju, a koje su rezultat sveobuhvatnih analiza kroz rad na predmetima, u nastavku donosimo zapažanja i preporuke vojnog povjerenika koje treba da budu osnov Ministarstvu odbrane BiH i Oružanim snagama BiH za otklanjanje nedostataka i problema koji su se izdvojili tokom 2014. godine.

Dakle, osim preporuka koje su date u poglavljima 2. i 3. ovog izvještaja¹⁵, u kojima su obrađene predmetne oblasti, vojni povjerenik u ovom poglavlju iznosi svoja opća zapažanja o stanju ljudskih prava i osnovnih sloboda u Oružanim snagama BiH, te svoje preporuke za postupanje Ministarstva odbrane BiH i Oružanih snaga BiH.

Procjena stanja ljudskih prava i osnovnih sloboda pripadnika Oružanih snaga BiH izvršena je na osnovu posjeta kasarnama i jedinicama, te odvojenih sastanaka i razgovora s vojnicima, podoficirima i oficirima. Na osnovu navedenog, osim pojedinačnih pojava, može se konstatirati da je općenito stanje ljudskih prava na zadovoljavajućem nivou, te da se prava zagwarantirana Ustavom BiH i Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama poštuju.

Uočeni propusti su individualni i nisu odraz sistemskog djelovanja Ministarstva odbrane BiH spram pojedincima Oružanih snaga BiH kojima su prava povrijeđena.

Među, najznačajnijim teškoćama u radu profesionalnih vojnih lica mogu se izdvojiti sljedeća:

1. proces unapređenja još uvijek izaziva najviše negodovanja među pripadnicima Oružanih snaga BiH pri čemu su i dalje izraženi netransparentnost, te izmjene uslova za pojedina formacijska mjesta pod sumnjivim okolnostima što i dalje baca sumnju u potpunu regularnost samog procesa,
2. primjena Pravilnika o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom profesionalnih vojnih lica u Ministarstvu odbrane BiH i Oružanim snagama BiH nije dala zadovoljavajuće rezultate, jer je i dalje prisutna pojava unapređenja lica koja, shodno ovom pravilniku, nisu rangirana kao najbolja, što će u narednom periodu biti predmet posebne istrage vojnog povjerenika,
3. opterećenost ljudstva na obezbjeđivanju lokacije je posebno izraženo, a što za sobom povlači i pitanje novčanih primanja za vrijeme obavljanja stražarske službe, broj radnih sati na straži i dnevnice.
4. sporne su različite naknade za smještaj vojnika, podoficira i oficira čime se dovode u neravnotežan položaj, jer je svima jednaka potreba za iznajmljivanje prostora za smještaj i za sve je ista tržišna cijena iznajmljivanja,

---

¹⁵ Pravno djelovanje vojnog povjerenika izražava se i kroz: **odluke** koje se pozivaju na ranije izdate preporuke, **zaključke**, **pravnu pomoć**, **stavove**, **konstatacije**. Također, akti koje vojni povjerenik donosi pod nazivom **obavještenja** o uočenim propustima i **obavještenja** o postupanju u predmetu oslanjaju se na već donesene preporuke.

Vojni povjerenik o određenim pojavama i kršenjima Zakona izdaje i **stavove** u kojima se daje mogućnost počiniocu neke povrede zakonskog ili podzakonskog akta da u određenom roku ukloni ovu povredu i njene posljedice.

5. niski koeficijenti za obračun plaća u kategoriji podoficira, te izražen nesrazmjer između koeficijenta za najviši čin u kategoriji podoficira i najniži čin u kategoriji oficira,
  6. realizacijom projekta prijema civilnih lica sa VSS na osnovnu oficirsku obuku, te njihovo postavljenje u početne oficirske činove u određenoj mjeri nanosena je šteta sposobnim i obučanim podoficirima. Ovaj projekat bit će realiziran i u narednom periodu i njegova opravdanost nije upitna, **ali vojni povjerenik smatra, što je u više navrata i isticao Ministarstvu odbrane BiH i Zajedničkom štabu Oružanih snaga BiH, da se i određenom broju sposobnih podoficira treba dati šansa za napredovanje i razvoj karijere, posebno zbog činjenice što je značajan broj podoficira stekao VSS.**
  7. posebno pitanje je osiguranje vojnih lica u slučaju nezgode ili nesreće na radu, a u skladu s tim i pitanje ostvarivanja zdravstvene zaštite u takvim slučajevima. Dodatno se ističe i problem povrede usljed čega je profesionalno vojno lice nesposobno za obavljanje poslova svog formacijskog mjesta. U tom slučaju postoji veliki nesrazmjer između civilnih komisija koje dodjeljuju stepen invaliditeta i određuju da se lice određenog stepena invalidnosti rasporedi na poslove manjeg stepena složenosti. S druge strane, unutar sistema Oružanih snaga ne postoji upražnjeno takvo formacijsko mjesto te povrijeđeno, invalidno profesionalno vojno lice, koje je zadobilo povredu na radu, snosi posljedice. Rješavanje ovog pitanja vojni povjerenik smatra urgentnim te da treba biti predmet ozbiljnog razmatranja i rješavanja od strane nadležnih u Ministarstvu odbrane BiH i Oružanim snagama BiH.
- evidentiraju se sve izraženiji problemi u pravcu uređenja lokacija, popravki infrastrukture, s posebnim naglaskom na uređenje skladišta za MiMES, što ima veliki uticaj na sigurnost građana u područjima gdje su ona locirana;

Shodno navedenom, vojni povjerenik je, na osnovu utvrđenog stanja tokom provođenja postupaka, na osnovu posjeta kasarnama i jedinicama, te na osnovu drugih saznanja i činjenica, Ministarstvu odbrane BiH i Zajedničkom štabu Oružanih snaga BiH izdao sljedeće

PREPORUKE

1. Ministarstvo odbrane BiH i Zajednički štab Oružanih snaga BiH treba da ulože napore u pravcu sagledavanja i analize pitanja obavljanja straže, naknada za prijevoz u toku straže i službenih putovanja koja traju jedan dan, naknada za stvarni posao koji se obavlja, a ne samo prema formacijama, te posebno da se jednim sistemskim pristupom pokuša popraviti status podoficira koji su nepravedno zapostavljeni;
2. Ministarstvo odbrane BiH i Zajednički štab Oružanih snaga BiH trebaju s "pažnjom dobrog domaćina" pristupiti rješavanju pitanja odvoženja željeznog otpada - furde iz kruga kasarne "Travnik".
3. Ministarstvo odbrane BiH i Zajednički štab Oružanih snaga BiH treba da izvrše nabavku potrebnih rekvizita za obuku u KOiD-u, cijeneći činjenicu da su to sredstva za rad instruktora, da kvalitet obuke zavisi od tih rekvizita, a posebno činjenicu da to ne zahtijeva značajnija finansijska ulaganja za jednog budžetskog korisnika kakvo je Ministarstvo odbrane BiH;
4. Ministarstvo odbrane BiH i Zajednički štab Oružanih snaga BiH treba da ulože određena sredstva za uređenje lokacija i popravke infrastrukture, s posebnim naglaskom na uređenje prostorija u kojima borave pripadnici Oružanih snaga BiH,

što ima veliki uticaj na zdravlje, osnovna ljudska prava i borbenu spremnost pripadnika Oružanih snaga BiH. Prostorije straže na lokacijama su u izuzetno lošem stanju, prisutna je vlaga, nedostatak toplotne izolacije, zastarjelost opreme. Sve ovo zahtijeva dužnu pažnju Ministarstva odbrane BiH s ciljem zaustavljanja daljnjeg propadanja lokacija, a posebno u pravcu sprečavanja narušavanja zdravlja lica koja borave u ovako neuslovnim prostorijama.

5. Ministarstvo odbrane BiH i Zajednički štab Oružanih snaga BiH obavezni su da bez odgađanja pristupe realizaciji Odluke o nabavci robe za lokaciju kasarne "Sinovi Posavine" u Orašju, broj: 11-03-26-3573-1/14, od 14.11.2014.
6. Ministarstvo odbrane BiH i Zajednički štab Oružanih snaga BiH treba da ulože maksimalne napore kako bi se problem nabavke energenata za 2014. riješio u dogledno vrijeme, te da blagovremeno preduzmu aktivnosti s ciljem realizacije nabavke energenata i njihova distribucija u kasarne i lokacije do početka grijne sezone 2015.¹⁶
7. U planovima za nabavku opreme za potrebe Oružanih snaga BiH kao bitnu stavku uvrstiti i nabavku potrebne opreme za djelovanje u slučaju poplava i požara, kao što je nabavka spasilačkih prsluka i adekvatnih čamaca s potrebnom opremom, te nabavka opreme za gašenje požara.
8. Ministarstvo odbrane BiH i Zajednički štab Oružanih snaga BiH treba hitno da pristupe odvoženju nestabilne municije s lokacije kasarne "Sinovi Posavine", kao i ostalih lokacija, cijeneći sigurnosni rizik kojem su izloženi pripadnici Oružanih snaga BiH koji borave i rade na ovoj lokaciji.
9. Ministarstvo odbrane BiH i Zajednički štab Oružanih snaga BiH treba da naprave plan rješavanja pitanja motornih vozila u Oružanim snagama BiH u formi sanacije, opravke ili otpisa, već prema stanju vozila. Naime, opće stanje operativnosti motornih vozila ugrožava živote i zdravlje kako pripadnika Oružanih snaga BiH, tako i ostalih učesnika u saobraćaju, te izaziva svakodnevno kršenje Zakona o saobraćaju. S druge strane, neupotrebljiva vozila koja stoje u krugu kasarni djeluju kao otpad i stvaraju ružnu sliku na tim lokacijama, koja ne ide u prilog ni Ministarstvu odbrane BiH, ni Oružanim snagama BiH u cjelini. Navedeno se ne odnosi samo na lokaciju kasarne "Sinovi Posavine", već i na sve lokacije na kojima je ovaj problem više nego izražen.

---

¹⁶ Do kraja decembra 2014. Ministarstvo odbrane BiH nije okončalo postupak javne nabavke ogrjevnog drveta, plina i mazuta, pa vojna lica borave i rade u izuzetno hladnim prostorijama, u što se vojni povjerenik i sam uvjerio.

5 SARADNJA PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BiH S DRUGIM INSTITUCIJAMA I ORGANIZACIJAMA

Obavljajući poslove iz svoje nadležnosti (na zakonom i podzakonskim aktima propisan način), vojni povjerenik saradivao je s:

- 1) Ministarstvom odbrane BiH,
- 2) Zajedničkim štabom Oružanih snaga BiH,
- 3) Generalnim inspektoratom Ministarstva odbrane BiH,
- 4) Institucijom ombudsmena za ljudska prava BiH.

Značajnu podršku u radu vojnog povjerenika pružili su: Zajednički kolegij oba doma Parlamentarne skupštine BiH, Zajednička komisija za odbranu i sigurnost BiH, te Sekretarijat Parlamentarne skupštine BiH.

U izvještajnom periodu vojni povjerenik imao je uspješnu saradnju sa **Institucijom ombudsmena za ljudska prava BiH**, koja se ogledala u zajedničkom radu na pojedinim predmetima.

Također, vojni povjerenik saradivao je s međunarodnim organizacijama u Bosni i Hercegovini, i to:

- 1) Centrom za demokratsku kontrolu oružanih snaga Ženeva – DCAF-om,
- 2) Misijom OSCE-a u BiH.

Centar za demokratsku kontrolu oružanih snaga Ženeva (DCAF) nastavlja pružati podršku radu Ureda vojnog povjerenika što se ogleda u angažiranju jednog pravnika - stručnog saradnika, a predstavlja snažnu podršku u situaciji koju karakterizira nedovoljna kadrovska popunjenost Ureda.

Misija OSCE-a u BiH učestvovala je u nekoliko obavljenih posjeta vojnog povjerenika, a također je i finansijski podržala navedene aktivnosti. Predstavnik institucije vojnog povjerenika je član i Koordinacionog odbora Vijeća ministara za provođenje OSCE-ovog Kodeksa ponašanja u vojno-političkim aspektima sigurnosti.

Vojni povjerenik posebno ističe značajnu finansijsku i organizacionu pomoć Misije OSCE-a u BiH, DCAF-a i Štaba NATO-a u Sarajevu, u pripremi i realizaciji radionice o temi *Izvještaj o radu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH za 2013. godinu- Preporuke i njihova realizacija*, održanoj u Međugorju, 15. i 16.5.2014.

6. OSTALE AKTIVNOSTI UREDA PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BiH U 2014. GODINI

4.1. Radionica o temi: *Izvještaj o radu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH za 2013. godinu - Preporuke i njihova realizacija*

Vojni povjerenik je, u saradnji sa Zajedničkom komisijom za odbranu i sigurnost BiH, te uz podršku Misije OSCE-a u BiH, Ženevskog centra za demokratsku kontrolu oružanih snaga (DCAF) i Štaba NATO-a Sarajevo, organizirao radionicu o temi: *Izvještaj o radu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH za 2013. godinu- Preporuke i njihova realizacija*, koja je 15. i 16.5.2014. održana u Međugorju.

Cilj organiziranja radionice bio je ukazivanje na činjenice i propuste koji su evidentirani tokom rada vojnog povjerenika po pritužbama u 2013. godini, te utvrđivanje mjera za realizaciju preporuka sadržanih u *Izvještaju o radu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH za 2013. godinu* koji je usvojila Parlamentarna skupština BiH.

Također, jedan od bitnih ciljeva ove radionice bio je da se kroz zajednički rad s predstavnicima Ministarstva odbrane BiH i Zajedničkog štaba Oružanih snaga BiH razmijene mišljenja i osmisle adekvatna rješenja u pravcu prevazilaženja postojećih problema, kako se isti propusti ne bi ponavljali i tokom 2014. godine.

U okviru radionice organizirani su paneli na kojim su razmatrane sljedeće teme:

1. Panel I. " Interni konkursi i komandno-štabni kurs (KŠK)",
2. Panel II. " Uslovi boravka u kasarnama Oružanih snaga BiH i problemi u TROM Doboju",
3. Panel III. "Naknade koje nemaju karakter plaća uz osvrt na letački dodatak",
4. Panel IV. "Redovno i prijevremeno unapređenje, privremeno raspoređivanje i postavljenje",
5. Panel V. "Baze podataka sa osvrtom na prezentirano stanje u glavnoj evidenciji personala".

Radionica je u potpunosti pružila priliku svim učesnicima da se upoznaju s teškoćama i pojavama kršenja ljudskih prava pripadnika Oružanih snaga BiH, kao i mogućnostima njihovog otklanjanja.

Radionicu su svi učesnici ocijenili poučnom i korisnom, s odličnim odabirom tema i govornika, te izvanrednom prilikom za razmjenu mišljenja i prevazilaženja teškoća s kojima se susreću pripadnici Oružanih snaga BiH u pogledu provođenja zakonskih i pozdzakonskih akata, a s tim u vezi i u pogledu zaštite njihovih ljudskih prava.

4.2. Ostale aktivnosti koje je Ured vojnog povjerenika realizirao tokom 2014. godine

S ciljem davanja potpune informacije o aktivnostima Ureda u nastavku dajemo podatke o ostalim aktivnostima koje je Ured provodio tokom 2014. godine. Ovaj pregled sadrži podatke o sastancima vojnog povjerenika, posjetama kasarnama i jedinicama Oružanih snaga BiH, te ostalim aktivnostima koje su preduzimane s ciljem potpunog i nesmetanog funkcioniranja Ureda, s jedne strane, te izvršavanja zakonskih ovlaštenja, s druge strane.

Dakle, osim rada po pritužbama, što je primarni zadatak vojnog povjerenika, tokom 2014. godine realiziran je i čitav niz drugih aktivnosti koje su rad Ureda učinile efikasnijim i prepoznatljivijim.

U nastavku dajemo hronološki pregled realiziranih aktivnosti tokom 2014. godine.

4.2.1. Realizirane aktivnosti u januaru

Od realiziranih aktivnosti u Uredu vojnog povjerenika tokom januara mogu se izdvojiti sljedeće:

- sastanak vojnog povjerenika s predstavnikom Misije OSCE-a u BiH, s ciljem iskazivanja pune podrške Uredu vojnog povjerenika, kao i zacrtavanje konkretnih planiranih zajedničkih aktivnosti za provođenje u 2014. godini.
- 24.1.2014. Vojni povjerenik učestvovao na okruglom stolu o temi „*Prepoznavanje aktuelnih izazova u izvještavanju medija o pitanjima odbrane*“, koji je održan u organizaciji Centra za sigurnosne studije.
- 28.1.2014. Vojni povjerenik primio u radnu posjetu ambasadora Republike Hrvatske u Bosni i Hercegovini Ivana Del Vechia kao i vojnog atašea Republike Hrvatske u Bosni i Hercegovini pukovnika Božu Vukasovića.

4.2.2. Realizirane aktivnosti u februaru

Od realiziranih aktivnosti u Uredu vojnog povjerenika tokom februara mogu se izdvojiti sljedeće:

- 4.2.2014. Članovi Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH i vojni povjerenik održali radni sastanak s članovima vojno - diplomatskog kora u Bosni i Hercegovini. Akreditirani predstavnici vojno - diplomatskog kora iz 17 zemalja iskazali su interes za brojna pitanja iz nadležnosti ove komisije i vojnog povjerenika.
- 20.2.2014. Vojni povjerenik zajedno s članom Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH Berizom Belkićem učestvovao u radu Konferencije koja se bavila Godišnjom analizom protuminskih akcija za 2013. godinu u Operativnoj komandi Oružanih snaga BiH;
- 27.2.2014. Prisustvo skupu o Godišnjoj analizi o stanju personala za 2013. godinu, koji je organizirao Sektor za personal Ministarstva odbrane BiH;
- 28.2.2014. Predstavnici Ureda učestvovali na ročištu za glavnu raspravu na Sudu BiH, na zahtjev PVL-a, a u svojstvu posmatrača. Radi se o sporu koji je pred Sudom BiH pokrenuo pripadnik Oružanih snaga BiH tužbom protiv diskriminacije i nemogućnosti unapređenja.

4.2.3. Realizirane aktivnosti u martu

Od realiziranih aktivnosti u Uredu vojnog povjerenika tokom marta mogu se izdvojiti sljedeće:

- 3.3.2014. Prisustvo konferenciji o temi „Stereotipi i ravnopravnost spolova u BiH“, u organizaciji Agencije za ravnopravnost spolova u BiH;
- 5.3.2014. Vojni povjerenik primio u posjetu predsjednika Odbora za ljudska, manjinska prava i ravnopravnost spolova Narodne skupštine Republike Srbije i člana Stalne delegacije Narodne skupštine Republike Srbije pri Parlamentarnoj skupštini Organizacije za evropsku sigurnost i saradnju (OSCE) Mehu Omerovića;
- 6.3.2014. Vojni povjerenik primio u radnu posjetu predstavnice Institucije ombudsmena u BiH, prilikom koje je razgovarano o zajedničkom radu na dva predmeta pripadnika Oružanih snaga BiH složenog sadržaja i kompleksnih istražnih

radnji. Dogovoreni su pravci zajedničkog postupanja u predmetima s ciljem zaštite osnovnih ljudskih prava pripadnika Oružanih snaga BiH;

- 7.3.2014. Na zahtjev i poziv otpuštenih pripadnika Oružanih snaga BiH, vojni povjerenik učestvovao na sastanku koji su organizirali otpušteni vojnici s predstavnicima Ministarstva odbrane BiH. Tom prilikom vojni povjerenik je ukratko izložio obim i način svog djelovanja u toku provođenja procesa internog konkursa, te naglasio obavezu poštivanja osnovnih ljudskih prava, u koje spada i pravo na korištenje pravnog lijeka;
- 14.3.2014. Sastanak vojnog povjerenika sa šefom Misije OSCE-a u BiH ambasadorom Flečerom Bartonom i zamjenikom direktora Odjela za sigurnosnu saradnju Misije OSCE-a u BiH Džonom Martinom;
- 18., 19. i 20.3.2014. Vojni povjerenik prisustvovao na 85. Rose – Roth seminaru, koji je održan u organizaciji Parlamentarne skupštine NATO-a i u saradnji s Parlamentarnom skupštinom BiH, čiji je cilj da promovira jačanje sigurnosti, političke i ekonomske stabilnosti i reformi u zemljama jugoistočne Evrope na njihovom putu ka evropskim i euroatlantskim integracijama;
- 25.3.2014. Vojni povjerenik razgovarao s petočlanom delegacijom NATO-a iz Brisela, s ciljem procjene stanja integriteta i aktivnosti na prevenciji korupcije u odbrambenom sektoru, te identificiranja jakih i slabih strana i predlaganja aktivnosti za unapređenje stanja u ovoj oblasti.

4.2.4. Realizirane aktivnosti u aprilu

Od realiziranih aktivnosti u Uredu vojnog povjerenika tokom aprila mogu se izdvojiti sljedeće:

- 1.4.2014. Predstavnik Ureda vojnog povjerenika učestvovao na sastanku u Ministarstvu vanjskih poslova BiH s ciljem pružanja informacija o radu Ureda u protekloj godini te stanju ljudskih prava pripadnika Oružanih snaga BiH, što su podaci koji će biti sažeti u informaciji koju ovo ministarstvo dostavlja Misiji OSCE-a o poštivanju Kodeksa o vojno-političkim aspektima sigurnosti;
- 8.4.2014. Vojni povjerenik prisustvovao obilježavanju devete godišnjice osnivanja 1. pješadijskog (gardijske) puka Oružanih snaga BiH, održanom u kasarni „Josip Karimović – Grabo“ u Žepču;
- 14.4.2014. Vojni povjerenik prisustvovao ispraćaju 8. rotacije Oružanih snaga BiH u Afganistan, u operacije podrške miru, održanom u Čapljini, u kasarni „Božan Šimović“;
- 15.4.2014. Vojni povjerenik prisustvovao ceremoniji svečanog obilježavanja 9. godišnjice 2. pješadijskog (rendžerskog) puka Oružanih snaga BiH, u kasarni „Adil Bešić“ u Bijaču;
- 16.4.2014. Obavljena nenajavljena posjeta kasarni „Žarko Zgonjanin " u Prijedoru, gdje je smještena 2. pješadijska četa 1. pješadijskog bataljona 6. pješadijske brigade Oružanih snaga BiH.

4.2.5. Realizirane aktivnosti u maju

Od realiziranih aktivnosti u Uredu vojnog povjerenika tokom maja mogu se izdvojiti sljedeće:

- 7.5.2014. Zajednička komisija za odbranu i sigurnost BiH i vojni povjerenik održali su sastanak s novoimenovanim komandantom Operativne komande EUFOR-a gen. Edrianom Bredšoum i komandantom EUFOR-a u BiH general-majorom Dieterom Heideckerom.

- 15. i 16.5.2014. Organizirana i realizirana radionica u Međugorju

4.2.6. Realizirane aktivnosti u junu

Od realiziranih aktivnosti u Uredu vojnog povjerenika tokom juna mogu se izdvojiti sljedeće:

- 25.6.2014. Vojni povjerenik prisustvovao ceremoniji smjene komandanata u Štabu NATO-a u Sarajevu između odlazećeg brigadnog generala Merlea D. Harta i dolazećeg brigadnog generala Christophera J. Pettya.
- 28.6.2014. Vojni povjerenik prisustvovao ceremoniji obilježavanja krsne slave 3. pješadijskog (Republika Srpska) puka u Oružanim snagama BiH u Višegradu

4.2.7. Realizirane aktivnosti u julu

Od realiziranih aktivnosti u Uredu vojnog povjerenika tokom jula može se izdvojiti sljedeće:

- **3.7.2014.** Održan regionalni radni sastanak zajedničkih komisija za administrativne poslove – finansijska autonomija

4.2.8. Realizirane aktivnosti u septembru

Od realiziranih aktivnosti u Uredu vojnog povjerenika tokom septembra mogu se izdvojiti sljedeće:

- 12.9.2014. Vojna vježba „Dinamični odgovor“ održana na Manjači - Banja Luka
- 18.9.2014. Posjeta Komandi podrške i Komandi za upravljanje personalom
- 19.9.2014. Posjeta 6. pješadijskoj brigadi Oružanih snaga BiH, skladištu MiMES-a Krčmarice i 3. pješadijskom puku.

4.2.9. Realizirane aktivnosti u oktobru

Od realiziranih aktivnosti u Uredu vojnog povjerenika tokom oktobra mogu se izdvojiti sljedeće:

- 9.10.2014. - posjeta KOID-u, Travnik.
- 27., 28. i 29.10.2014. Učešće na 6. međunarodnoj konferenciji institucija ombudsmena za oružane snage u Ženevi, koja je tematski bila posvećena pitanju ugleda i statusa oružanih snaga u društvu, mogućnostima unapređenja saradnje između oružanih snaga i institucije ombudsmena, kao i ulozi društvenih mreža i medija u prezentiranju stanja u oružanim snagama i praćenju aktivnosti vojnih ombudsmena.
Tokom Konferencije, čiji je domaćin bio Ženevski centar za kontrolu oružanih snaga (DCAF), vojni povjerenik obratio se učesnicima, naglašavajući u svom govoru primjere pozitivnih praksi u radu Ureda parlamentarnog vojnog povjerenika BiH.

4.2.10. Realizirane aktivnosti u novembru

Od realiziranih aktivnosti u Uredu vojnog povjerenika tokom novembra mogu se izdvojiti sljedeće:

- 7.11.2014. Vojni povjerenik prisustvovao seminaru koji je, u organizaciji Direktorata za saradnju, integraciju i partnerstvo NATO-a i Parlamentarne skupštine NATO-a (GOPAC - building integrity) održana u Beču.
Vojni povjerenik obratio se učesnicima seminara i prezentirao pozitivne prakse u svom radu kada je u pitanju izgradnja integriteta i odgovornosti u zaštiti ljudskih prava u sektoru odbrane u BiH.

- 11.11.2014. Sastanak s predstavnicima Misije OSCE-a u BiH.
- 12.11.2014. Vojni povjerenik primio delegaciju Komisije za Saveznu vojsku Parlamenta Republike Austrije, koju je predvodio predsjedavajući te komisije Anton Gaal.
- 19.11.2014. Učešće na okruglom stolu o temi "Borba protiv rasne diskriminacije i netolerancije u Bosni i Hercegovini", u organizaciji ECRI (Evropska komisija protiv rasizma i netolerancije Vijeća Evrope) i Institucije ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine.
- 17. i 18.11.2014. Učešće predstavnika Ureda, kao člana Koordinacionog tima Vijeća ministara za izvršavanje OSCE/UN sigurnosnih obaveza u BiH, na obuci koju je organizirala Misija OSCE-a u BiH.
- 20.11.2014. - Učešće u radu 7. pregledne konferencije o poštivanju OSCE/UN sigurnosnih obaveza BiH u organizaciji Misije OSCE-a u BiH i UNDP-a.

4.2.11. Realizirane aktivnosti u decembru

Od realiziranih aktivnosti u Uredu vojnog povjerenika tokom decembra mogu se izdvojiti sljedeće:

- 1.12.2014. Vojni povjerenik prisustvovao obilježavanju dana Oružanih snaga BiH, 10. i 11.12.2014. Posjeta komandama i jedinicama 4 pbr. - Livač, Čapljina i Bileća
- 22.12.2014. - Nenajavljena posjeta 3. bataljonu 6 pbr. u Orašju
- 26.12.2014.- Čapljina, ispraćaj 8. rotacije u Afganistan (4 pbr.)

PARLAMENTARNI
VOJNI POVJERENIK
Boško Šiljegović